

NOTULEN

Openbare vergadering van den Gemeenteraad
van 's Hertogenbosch op Dinsdag,
21 Januari 1936, te 7.30 uur n.m.

H. PUNTEN VAN BEHANDELING.

1. Goedkeuring der notulen van de raadsvergadering van 10 December 1935 (no. 13).

2. Ingekomen stukken.

3. Voorstel (Bijlage no. 1) tot benoeming van een lid van het Bestuur der gemeentelijke Bank van Leening.

4. Voorstel (Bijlage no. 2) tot onderhandsche verpachting der loskranen aan Gebr. Sars, alhier.

5. Voorstel (Bijlage no. 3) tot vaststelling der verordeningen op de heffing en invordering van opcenten op de hoofdsom der Gemeentefondsbelasting in de gemeente 's-Hertogenbosch.

6. Voorstel (Bijlage no. 4) tot benoeming van leeraren aan de afdeling M. T. S. der Koninklijke School voor K.T.A.

7. Voorstel (Bijlage no. 5) tot het aangaan eener gemeenschappelijke regeling met de gemeente Schijndel, inzake het verleenen van hulp bij catastrophale brandgevallen.

8. Voorstel (Bijlage no. 6) tot het verleenen van vergunning aan de N.V. Bataafsche Importmaatschappij te 's-Gravenhage, tot het aanbrengen en hebben van een electrisch gedreven benzinepomp.

9. Voorstel (Bijlage no. 7) tot verkoop van grond aan de Vischstraat aan H. van der Zijde, alhier.

10. Voorstel (Bijlage no. 8) tot vaststelling der vergoeding ingevolge art. 101 der Lager Onderwijswet 1920 over 1933, tevens afrekening over het drie-jarig tijdvak 1931-1933.

11. Voorstel (Bijlage no. 9) tot vaststelling van een tweetal begrootingswijzigingen, dienst 1935 van de gemeente en de Afdeling Orthen.

12. Voorstel (Bijlage no. 10) tot voorloopige vaststelling van de gemeenterekening, die der afdeling Orthen en van de bedrijven, dienst 1934.

13. Voorstel (Bijlage no. 11) tot stichting en verhuring van een patronaatsgebouw in de Vogelwijk.

14. Voorstel (Bijlage no. 12) tot het verleen van onthef-fing van de artikelen 14, 1e lid en 52 1e, en 2e lid der Bouw-verordening, respectievelijk aan Mr. W. M. van Lanschot te Vught, de Coöperatieve Handelsvereniging van den N. C. B. te Veghel, de Wereldlijke Derde Orde van den H. Fran-ciscus van Assisië en P. de Gruyter & Zn. N.V., beiden alhier.

15. Voorstel (Bijlage no. 13) tot het verleen van ver-gunning aan Mr. Dr. A. van Rijckevorsel alhier, tot het aan-brengen en hebben van een privaatput in de openbare straat, genaamd „Kruisstraat", alhier.

16. Voorstel (Bijlage no. 14) tot het aangaan van een aantal onderhandsche geldleeningen tot een bedrag van f 810.000.— tot consolideering van vlottende schuld der ge-meente.

17. Voorstel (Bijlage no. 15) tot aankoop van een perceel moerasgrond van de Provincie Noordbrabant.

18. Voorstel (Bijlage no. 16) tot benoeming van een lid en een plaatsvervangend lid van den Raad van Beroep als bedoeld in art. 58 van het Reglement Dienstvoorwaarden voor het personeel in dienst der N. V. 's-Hertogenbosch-Vught-Voorburg.

19. Voorstel (Bijlage no. 17) om wijziging te brengen in het ingenomen standpunt met betrekking tot het Carnavals-vraagstuk.

Tegenwoordig:

Voorzitter: Mr. F. J. van Lanschot, Burgemeester.

Wethouders: A. H. J. M. Houtman, L. C. P. M. Meuwese en M. G. W. van Soestbergen.

Leden: Mevrouw W. A. Brouns van Besouw, Mej. A. A. J. M. Tilman en de heeren J. E. A. M. Meijring, Mr. C. C. S. M. Kruse, H. Worst, H. van der Meulen, A. J. A. van der Donck, H. A. F. M. Damen, F. J. J. Hoogers, Ph. van der Stokker, Mr. L. J. F. J. Baudoin, L. Th. Doomernik, F. W. P. Klaassen, J. M. A. van Stiphout, A. J. Mulders, H. H. M.

van der Velden, L. Rubens, H. van der Meer, L. Vermeulen, A. van Veldhoven en H. M. Thijssen.

Secretaris: Mr. A. H. L. M. van der Marck, Gemeente-secretaris.

Afwezig: A. van Vugt, A. F. F. M. van den Dries en H. F. Kuijpers.

De Voorzitter opent de vergadering en deelt mede, dat de heeren van den Dries, Kuijpers en van Vugt hebben kennis gegeven verhinderd te zijn, de vergadering bij te wonen, beide laatstgenoemden wegens ziekte. De heer notaris Worst heeft bericht, dat hij door ambtsbezigheden verhinderd, eerst later ter vergadering zal kunnen komen.

Opening

De Burgemeester spreekt hierna de navolgende Nieuwjaarsrede uit:

Nieuwjaarsrede
van den
Burgemeester.

Dames en Heeren,

Onder beleefde dankbetuiging voor de goede wenschen, die mij bij de intrede van het nieuwjaar van uwe zijde en uit den boezem der burgerij hebben bereikt, wensch ik heil en zegen voor het ingetreden jaar aan de burgerij, aan u en de uwen, en spreek ik de hoop uit, dat de leden dezer vergadering, die wegens ongesteldheid of ziekte afwezig zijn, beterschap en genezing zullen mogen vinden.

In menig opzicht was 1935 voor 's-Hertogenbosch een zeer bijzonder, en een merkwaardig jaar. Met 790 zielen nam de bevolking toe en bereikte een totaal van 46210. Over 5 jaren kan 's-Hertogenbosch dus 50.000 zielen tellen. Het sterftecijfer was laag en bedroeg slechts 387. Het geboortecijfer bleef met 1021 vrijwel constant. Het Jubeljaar gaf geen aanleiding tot overschrijding van het normaal aantal huwelijken.

Geboorten,
Sterften,
Huwelijken.

(Vroolijkheid).

Door de voltooiing van de Vliert als bouwterrein kon tot den bouw der eerste huizen worden overgegaan en de Parochiekerk van het H. Sacrament met pastorie nadert hare voltooiing. De belangstelling voor het bouwterrein op De Vliert groeit met den dag. Zijn de geruchten juist, dan zou de Gemeente een bedrag uit het Werkfonds ter beschikking krijgen om de Vliert te rioleeren en van straten te voorzien.

de Vliert.

Er zullen credieten worden aangevraagd voor den aanleg van gas-, waterleiding en electriciteit.

Viaduct
Vlijmenschen
Overweg.

Een werk van verstrekkende beteekenis is de Viaduct aan den Vlijmenschen overweg, dat voor de ontwikkeling van het Westelijk deel der Gemeente gunstige perspectieven biedt. In den loop van dit jaar zal de ingebruikstelling een feit worden.

Waterleiding.

Belangrijk was de uitbreiding van onze waterleiding. Door aansluiting van de vergrootte gemeenten Vlijmen en Drunen is weer een beduidend grooter debiet mogelijk geworden. Binnenkort zullen de nieuwe reinwaterkelder en filterinrichting in Nuland gereed zijn, die onze waterleiding tot een der best geoutilleerde waterleidingsbedrijven zal stempelen.

Ik spreek de hoop uit, dat onze waterleiding bij het tot stand komen der streekwaterleiding van Oost-Noord-Brabant de rol van leverancier zal mogen vervullen. Ons water is van uitnemende hoedanigheid, in rijke mate aanwezig en niet duur, en voor zeer groote afnemers zelfs buitengewoon goedkoop.

Park en Bad
IJzeren Vrouw

Nu ik over water spreek, mag ik niet onvermeld laten, dat rondom onze IJzeren Vrouw een prachtig park is aangelegd, dat ik reeds bij voorbaat in de bescherming van het Bossche publiek beleefd, doch dringend aanbeveel. Ruim 40 wagons Boskoopsche planten, waaronder een prachtige collectie Rhododendrons en ander fraai bloemdragend houtgewas, welke ons door de Sierteelt-Centrale zijn verstrekt, zijn daar met groote zorg en deskundigheid geplant, waardoor deze omgeving binnen enkele jaren een groote aantrekkelijkheid zal worden.

De IJzeren Vrouw zelf blijft zich in het badseizoen in groote belangstelling verheugen.

Sport.
Tennishal.

Ook op sportgebied valt een en ander te vermelden. Behalve dat de B.V.V.'ers, die zich als voetballers binnen de Bossche grenzen helaas niet wel thuis schijnen te voelen, de eer van onze stad hoog houden en wien ik 'n welverdiend succes toewensch, heeft de opening van de overdekte tennisbaan in ruimen kring groote belangstelling gewekt.

Kerstboom.

Een novum was de Kerstboom op de Markt, die in de feestelijke en tot wijding stemmende Kerstdagen zijn rol op uit-

munten de wijze vervulde. Aan de commissie, die dit succesvol gebeuren ondernam, aan den milden schenker van den Kerstboom en aan de aannemers, die den boom vervoerden en hielpen opstellen, aan allen, die door geschenken en bijdragen in de Kerstdagen de minstbedeelden konden verblijden, breng ik mijn dank en mijn waardeering en ik hoop, dat een volgend jaar zoo'n boom weer in ons „Bosch" zal staan.

Voor velen was 1935 een jaar van zorg en kommer. Van werkloosheid — de gruwel onzer dagen — waren helaas nog velen het slachtoffer. Ook het cafébedrijf en de middenstand ondervinden de nadeelige gevolgen der kapitaalsvernietiging en de slechte tijdsomstandigheden.

Crisis.

Nederland kwam het laatst in de crisis en zal er vermoedelijk het laatst uitkomen, maar er uit komen zal Nederland, evenals andere groote rampspoeden, welke de geschiedboeken vermelden, Nederland te boven is gekomen.

De economen zoeken naar oplossing van de crisis. Gemakkelijk is de oplossing van dit wereldprobleem niet. Men kan aan de Economie geen wetten voorschrijven, daar de Economie deze zelve dicteert. Alleen de kracht en de ondernemingsgeest der individuen, gesteund door de Overheid en niet in een te nauw keurslijf van al te beperkende regelingen bekneld, zal volgens mijn bescheiden meening de zoo gewenschte uitkomst kunnen brengen. Te groote vrijheid is niet goed, maar al te veel te willen reglementeeren nog veel erger. Onlangs las ik, dat wij aan stelsels en organisaties een teveel, maar aan mannen van karakter en van zelfvertrouwen een tekort hebben. Ik ben het daarmee volkomen eens.

Ook hier zal de evolutie van alle systemen, methodes en leerstellingen wijziging in den toestand moeten brengen. Een en ander vordert geduld, dat de beste leermeester en tijd, die de eenige rechter is. De aarde is rond, blijft niet staan, maar rolt verder.

Met diepen weemoed herdenk ik het plotseling overlijden van den kunstenaar Aug. Falise, door wiens talent — ik meermere dit met groote erkentelijkheid — onze stad met twee fraaie standbeelden, welke wij in ons stadsbeeld noode zouden missen, werd verrijkt. Ook als leeraar, door de sympathie

Herdenking
Aug. Falise.

zijner leerlingen gedragen, speelde hij aan de Kunstklasse onzer M. T. S. een voornamen rol. Verscheidene andere werken, welke zijn kunstzinnige geest en vaardige hand schiep, zullen in deze stad de nagedachtenis aan dezen edelen mensch en begaafden kunstenaar bij zijn vele vrienden en vereerders levendig houden.

Veemarkt. De Veemarkt nam weder in bloei toe, ondanks de beperkende maatregelen der Regeering t. a. v. de varkens- en vee-fokkerij.

Onze tabellen toonen een vermeerdering aan van 2.270 stuks hoornvee bij een totaal van 87.233. De inkomsten aan marktgelden vermeerderden met f 2388.65 bij een totaal van f 62302.65. Het aantal auto's en tractors in totaal 28.410, nam met 3.504 toe. De noodzakelijke uitbreiding van het parkeerterrein, waarvoor uw Raad een crediet van f 10.000 beschikbaar stelde, kon dezer dagen in gebruik worden genomen. Maar hetgeen misschien het allervoornaamste is, is dit, dat het aantal bezoekers sterk stijgende is. Van heinde en verre komen tallooze aanvoerders, kooplieden en handelaren naar onze markt en geven door hun bezoek aan onze markt stijgende vermaardheid, als centrum van den veehandel.

Paardenmarkt. Ook de in het najaar gehouden paardenmarkten vielen zeer in den smaak. Ik hoop, dat het besluit van Gedeputeerde Staten, om onze paardenmarkten maandelijks te kunnen doen houden, spoedig zal kunnen worden tegemoet gezien.

Ik wil niet onvermeld laten dat het onlangs ingevoerde vastrecht tarief voor gas voor velen voordeel zal kunnen brengen en meen, belanghebbenden daarop te moeten wijzen.

Viering 750-jarig best, van 's Hertogenbosch.

Tenslotte mag ik de luisterrijke viering van het 750-jarig bestaan van 's-Hertogenbosch en veel wat daarmede samenviel, en daarvan de gevolgen zijn geworden, niet onvermeld laten, omdat, hoewel de feiten u allen bekend zijn, deze, naar mijn inzicht, en ik vertrouw, ook naar het uwe, in onze notulen, welke voor de annalen onzer stad mede een belangrijken rol te vervullen hebben, niet mogen ontbreken.

Deze feestelijkheden, die in den lande een zekere vermaardheid hebben gekregen en die niet hebben nagelaten de aandacht en de belangstelling van duizenden op 's-Hertogenbosch

te vestigen, zijn niet alleen verlopen zooals ik dit had gehoopt en had verwacht (behalve dan een, dank zij de tegemoetkomende en door mij zeer gewaardeerde houding van uwen Raad bereids opgeloste financieele tegenslag), maar er is veel meer bereikt dan iemand, wie ook, had kunnen denken.

Met plechtige godsdienstoefeningen van alle gezindten werden de feesten met dankbeden tot den goeden God, die het Al bestiert ingeluid. En na een Maria-optocht, die alle vorige overtrof in uitbeelding en belangstelling werden „de vlaggen van den zolder gehaald en de beste spullen aangetrokken”. De geestelijke waarde, de roem en de faam en de bekendheid in geheel Nederland en zelfs daarbuiten, welke door de wijze, waarop het 750-jarig bestaan is herdacht, aan Den Bosch is gegeven, is niet te taxeeren, maar, zonder tegenspraak te vreezen, durf ik verklaren, dat 's-Hertogenbosch door dit alles een rijken oogst heeft binnengehaald.

Door het hooge en verheven peil, waarop de algemeene leider Herman van den Eerenbeemt, sedert 27 Juli j.l. Eereburger van onze stad, deze feestelijkheden heeft weten te plaatsen, zijn de cultureele waarden van 's-Hertogenbosch sterk op den voorgrond getreden en in daden van blijvende werken omgezet en vastgelegd.

Herman
van den
Eerenbeemt.

Allereerst de vrijlegging van onze onvolprezen Basilië van St. Jan, welke met steun van Rijk, Provincie en Gemeente tot stand werd gebracht.

Vrijlegging
Basilië St. Jan.

De prachtige schouwburg Casino, welke met het vooruitzicht op het jubeltij werd voorbereid, ontworpen en voltooid, kon bijtijds vóór den aanvang der feesten worden geopend en in gebruik gesteld.

Nieuwe
Schouwburg
Casino.

In een Gedenkboek zijn de „acta et relata” van 's Hertogenbosch van 1185—1935 met groote zorg verzameld, belicht en beschreven, een werk dat voor iedereen, wien de geschiedenis onzer stad ter harte gaat en niet het minst voor het nageslacht, van groote beteekenis zal blijken te zijn.

Gedenkboek.

Een door André Verhorst ontworpen en door de Kon. Begeer geslagen Gedenkpenning werd aan honderden plechtig uitgereikt en door duizenden begeerd en gaf een bijzonder en voornaam cachet. Een borstbeeld van den Bosschen maecenas

Gedenk-
penning

- Forstbeeld
Van Sasse
van Ysselt. Jhr. Mr. Van Sasse van Ysselt in brons gegoten, werd in het Provinciaal Museum door de Broederschap St. Lucas, als blijk van groote waardeering, waarop hij als stichter van het nieuwe museum aanspraak heeft, een plaats gegeven.
- Gedenksteen
Antoon der
Kinderen. Een gedenksteen in het geboortehuis van Antoon der Kinderen wijst ons de plaats, waar eens de wieg van dezen kunstenaar stond.
- Verlichting
Basiliek. Een vorstelijke gift van een anderen maecenas zal de stralende verlichting der St. Jans Basiliek, welke de bewondering van honderdduizenden trok, ook voor de toekomst mogelijk maken. Hem zij eer en dank gebracht.
- Een uitnemende geest onder de bevolking heeft het geheele feestgetij gekenmerkt.
- Buurt- en
Wijk-
commissies. De buurt- en wijkcommissies hebben door eensgezinde samenwerking en organisatorisch talent en zeldzame vindingrijkheid het ongeloofelijke weten te bereiken. Geen wanklank heeft die aardige festijnen verstoord.
- Beatrijsspel. Het Bureau en de Technische Commissie hebben door spel en zang van eerste orde, wijding doen brengen. Het Beatrijsspel werd, dank zij de toewijding en opoffering van honderden dilettanten, onder de beproefde regie van Hans v. Meerten een triomf. Kloris en Roosje werden toegejuicht ; de Gelaarsde Kater gestreeld.
- Feest-Varia. Er was een algeheele onderlinge verbroedering onder de burgerij, welke bewondering heeft gewekt en waarvan de gunstige gevolgen nog vele jaren zullen nawerken. Tal van schitterende verlichtingen en kostelijke versieringen van straten en pleinen, tentoonstellingen van kerkelijke kunst, van schilderijen in het Prov. Museum, zanguitvoeringen van de schooljeugd, huldiging met défilé door het garnizoen, met aanbieding door den Garnizoenscommandant H. F. M. baron van Voorst tot Voorst van een zilveren vaas namens het corps officieren, festivals en wedstrijden, uitreiking van banieren aan alle Brabantsche gemeenten, een heel programma van concerten, oratoria en allerhande feestelijkheden, waarbij het Brabantsche Hoen niet werd vergeten, lokten onafgebroken duizenden naar hier. Oud-'s Hertogenbosch met zijn drie poorten, de Lovensche, de Brusselsche en de Antwerpsche, met zijn prachtig

stadhuis en middeleeuwsche gevels, binnen welke veste Hertog Hendrik met talrijk gevolg zijn „blijde incomste" hield, bij welke gelegenheid hij zijn munt liet slaan, vereenigde jong en oud in spel en dans en in jolijt en schiep een zeer bijzondere zuidelijke echt Brabantsche feestelijke sfeer. Het is een waar genot, aan dat alles terug te denken en in den geest, die dagen weer eens te doorleven. De Gemeente ontving van de randgemeenten een prachtige 18e-eeuwsche klok voor de wethouderskamer en geld voor een zonnewijzer, welke in bewerking is en tevens van de Brabantsche burgemeesters een som voor een lamp in de oud-Trouwkamer, waarnaar de heer van Heeswijk zoekende is.

De neringdoenden maakten goede zaken, er was overal drukte en vertier. Ambtenaren en dienaren van politie van wien in die dagen zeer veel werd gevergd, om alles naar behooren en tactvol te regelen, ondervonden de waardeering der burgerij evenals de andere ambtenaren en personeel der diverse gemeentediensten zich op zeer loffelijke wijze van hun taak hebben gekweten.

Ik zelf ben hoogst erkentelijk voor de eer, veel meer dan ik verdiende, en vriendelijke geschenken, welke mij van zoovele zijden zijn ten deel gevallen en ik zal die zeker steeds blijven waardeeren en gedenken. Gaarne hebben velen met mij zich rusteloos ingespannen, omdat 's-Hertogenbosch wilde toonen wat het ook onder moeilijke tijdsomstandigheden vermag. In alle bescheidenheid durf ik te constateeren, dat zij met mij, ieder op zijn wijze, daarin zijn geslaagd en daarmede een traditie van een kunstzinnig, kloek en roemruchtig voorgeslacht hebben weten te handhaven en voort te zetten.

Met groote voldoening mag 's-Hertogenbosch derhalve op 1935, het jaar der feestelijke herdenking van zijn 750-jarig bestaan terugzien, en als groeiende stad op een goede toekomst, niet alleen hopen, maar ook vast en zeker erin gelooven, gedachtig aan het woord van den Engelschen staatsman die zegt: „De toekomst is altijd met hen, die iets hebben waarin zij gelooven". Moge onder Gods onmisbaren zegen onder onze burgerij dat geloof levendig blijven en die hoop spoedig in vervulling gaan.

De heer T h i j s s e n zegt, dat hem, nu zijn rechterbuurman sinds de laatste verkiezingen zijn plaats verlaten heeft, weer de eer te beurt valt, evenals in vroegere jaren, namens den Raad in de eerste vergadering van het jaar, op de Nieuwjaarsrede van den Burgemeester te antwoorden. Met buitengewoon genoeg spr. geconstateerd, dat men hier niet heeft behoeven te ervaren, wat men zooveel elders ziet, dat er meer doods-kisten zijn dan wiegen. Hier ziet men gelukkig, dat het geboortecijfer zich als in vorige jaren heeft gehandhaafd. Dat stemt zeer tot verheugen en dat is een van de feiten, die getuigen, dat het goede oude geloof in deze stad nog voortleeft op de traditie van de Vaders. De Voorzitter heeft als een memorabel feit gememoreerd, dat de Vliert met behulp van gelden, uit het Werkfonds verschaft, zijn voltooiing als bouwrijp stuk grond van de Gemeente zal naderen. Dat is eveneens een zeer verheugend feit, niet alleen, omdat er zoo'n flinke uitbreiding van de stad door wordt verkregen, maar ook omdat het veel werkgelegenheid zal bieden. Spr. wil hierbij echter de verwachting uitspreken, dat deze uitbreiding zoo weinig mogelijk nadeelige gevolgen zal hebben voor de stad, want ontwijfelbaar zeker is het, dat, als men de woongelegenheden gaat uitbreiden aan de grenzen, het gevolg daarvan niet anders kan zijn, dan dat in het oude centrum vele woongelegenheden in onbruik geraken. Spr. hoopt, dat de oude stad er niet teveel door moge worden geschaad. Het is voor spr. moeilijk den Voorzitter op den voet te volgen bij diens schoone, hoopvolle en veel roem brengende rede. Hij zal zich bepalen tot enkele bijzondere feiten. In dankbare herinnering heeft spr. beluisterd wat de Burgemeester gezegd heeft over de zoo heel bijzondere wijze van Kerstviering door de burgers van 's-Hertogenbosch, rondom den grooten Kerstboom op de markt. De Burgemeester heeft aan de initiatiefnemers daarvoor dank gebracht en als vertegenwoordiger van een van de vereenigingen voor armenzorg, welke daarvan in 't bijzonder hebben geprofiteerd, wil spr. ook niet achterblijven, om al degenen, die aan dezen schoonen vorm van burgerzin en liefdadigheid hebben medegewerkt, vooral den initiatiefnemers, hulde en dank te brengen. De Burgemeester heeft bijzonder lang stil

gestaan, en verdiend ook, bij de herinnering aan de viering van de 750-jarig bestaansfeesten dezer stad. Zeer terecht, heeft hij gezegd, dat dit een glorievolle bladzijde zal blijven van de geschiedenis van het heden. Ik weet, zegt spr., dat het in uwe bedoeling ligt, op die wijze onze stad meer en meer naar buiten op cultureel en ander gebied, vooruit te brengen en zonder mij in détails daarin opnieuw te verdiepen, wil ik den wensch uitspreken, dat U in 1936 eveneens succes zult bereiken, nu U ook op ander gebied dan de herdenking van het 750-jarig bestaan der stad 'n daad wilt stellen, om vertier, vreugde en jolijt in onze stad te brengen. Ik hoop nogmaals, dat U daarbij hetzelfde succes moogt hebben als door U bereikt is in het afgelopen jaar. Spr. wil het hierbij laten; dat zijn wel de voornaamste punten geweest, welke hij uit de rede van den Burgemeester heeft aangestipt. Hij wil thans eindigen met hetgeen, waarmede de Voorzitter zijn rede heeft aangevangen en hij wenscht den Burgemeester als eerste burger en hoofd van de Gemeente mede namens den Raad voor 1936 den zegen des Hemels voor hem en de zijnen. Ik hoop intuschen niet, besluit spr., dat de profetie van den Voorzitter, dat ons land 't laatst uit de crisis zal komen, bewaarheid zal worden; integendeel, ik heb het vertrouwen, dat de Burgemeester met alle kracht zal medewerken, dat we in deze stad zoo spoedig mogelijk uit de misère zullen zijn. God zegene U!

1. Goedkeuring der notulen van de Raadsvergadering van 10 December 1935 (no. 13).

No. 1.
Notulen.

Goedgekeurd en conform vastgesteld.

2. Ingekomen stukken.

No. 2.
Ingekomen
stukken.

A. Besluiten van Gedeputeerde Staten :

d.d. 11 en 30 December 1935 G. nos. 54, 55, 338a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m en 441 tot goedkeuring der raadsbesluiten van 25 September, 29 October en 10 December 1935 :

1. tot verkoop van grond op „De Vliert” aan de N.V. Bredero's Bouwbedrijf te Utrecht ;
2. tot aankoop van het hoekhuis Parade-Triniteitstraat ;
3. tot wijziging der begroting 1935 ;
4. tot het aangaan eener rekening-courant-overeenkomst

voor 1936 met de N. V. 's-Hertogenbosch-Vught-Voorburg tot een maximum van f 40.000.— ;

5. tot het aangaan eener overeenkomst met de Sociëteit Casino inzake overdracht aan de gemeente van een gedeelte van een perceel ten Zuiden van het gebouw aan de Parade ;

6. tot verkoop van drie perceelen bouwterrein in het villa-terrein „Vughterweg” aan L. Jansen q.q., architect, alhier.

Aangenomen voor kennisgeving.

AA. Schijven van Gedeputeerde Staten :

1. d.d. 30 December 1935 G. no. 52 houdende mededeeling der verdaging hunner beslissing op het raadsbesluit van 10 December 1935 tot verkoop van grond ten behoeve van den Vlijmenschen overweg.

Aangenomen voor kennisgeving.

2. Alsvoor ten aanzien van het raadsbesluit van 10 December 1935 tot ruiling van grond met het Bestuur der Godshuizen en den Algemeenen Arme.

Aangenomen voor kennisgeving.

3. Alsvoor ten aanzien van de ter goedkeuring ingezonden gemeente-begrooting voor het dienstjaar 1936.

Aangenomen voor kennisgeving.

4. d.d. 30 December 1935 G. no. 307, waarbij machtiging wordt verleend tot het ontvangen van inkomsten en het doen van uitgaven ten bate, resp. ten laste der gemeentebegrooting 1936 binnen de aangegeven grenzen.

Aangenomen voor kennisgeving.

5. d.d. 30 December 1935 G. no. 437b, houdende verzoek het oordeel te mogen vernemen over een voorgenomen verlaging der salarissen van Burgemeester, Secretaris, Ontvanger en Wethouders dezer gemeente, met adres van de Alg. R.K. Ambtenarenvereniging, houdende verzoek aan Ged. Staten te adviseeren, niet tot korting over te gaan.

De Voorzitter stelt namens Burgemeester en Wethouders den Raad voor, Gedeputeerde Staten te berichten, dat tegen de voorgenomen korting geen overwegend bezwaar bestaat.

De heer van der Donck zegt het navolgende :

M. de V. In aanmerking genomen het feit, dat Burgemees-

ter en Wethouders door hooger gezag gedwongen werden een salaris- en loonsverlaging voor het gemeentepersoneel voor te stellen, kan ik begrijpen, dat het College op het standpunt staat, dat deze 2½% korting dient te worden aanvaard.

Ik meen evenwel, dat er voor den Raad aanleiding bestaat, dit standpunt niet te deelen. Reeds meermalen heeft het de aandacht getrokken, dat de functionarissen, waarover het hier gaat, in onze provincie niet onbelangrijk lager worden gesalarieerd dan hunne noordelijke collega's in gemeenten van dezelfde belangrijkheid en met eenzelfde inwonertal. Vergis ik mij niet, dan waren er een jaar of vijf geleden bij Ged. Staten zelfs plannen in overweging om in die salarissen verbetering te brengen. Het wil mij voorkomen, dat onder deze omstandigheden de Raad goed zal doen aan Ged. Staten te adviseeren, deze korting niet toe te passen, om daardoor die ongemotiveerde ongelijkheid althans voor een deel op te heffen. Ik kan volstrekt niet inzien, waarom onze zuidelijke provinciën altijd bij het noorden moeten achterstaan en ik geloof dat het goed is, daarop bij elke gepaste gelegenheid de aandacht te vestigen.

Nog op iets anders meen ik te moeten wijzen. De salarissen der Wethouders zijn gekoppeld aan dat van den Burgemeester en wel op de ongunstigste wijze, n.l. aan diens minimum-salaris. Nu geloof ik, Mijnheer de Voorzitter, dat het ambt van wethouder aan den bekleeder tegenwoordig niet geringe eischen stelt en dat dus het daaraan verbonden honorarium — 41% van het minimum-salaris van den Burgemeester — zeer aan den matigen kant is. Dat verschil in waardeering van gepresteerden arbeid doet nog schrijnender aan, wanneer men bedenkt, dat Burgemeester, Secretaris en Ontvanger kindertoeslag genieten, terwijl de Wethouders daarvan verstoken zijn. Ook op deze ongelijkheid dient mijns inziens de aandacht van Ged. Staten te worden gevestigd. Ik meen dat de Raad zoo veel mogelijk behoort te bevorderen, dat ook de Wethouders in het genot van kindertoeslag worden gesteld.

De heer van der Velden zal terzake zeer kort zijn. Hij sluit zich bij het betoog van den heer van der Donck aan en wijst er op, dat te Tilburg voor dezelfde aangelegenheid

eene commissie ad hoc geadviseerd heeft, het voorstel niet te volgen.

De heer Meijring had gedacht, dat de heer van der Velten nog een stap verder gegaan zou zijn. Hij sluit zich intusschen eveneens aan bij het betoog van den heer van der Donck. Met groote waardeering voor dit goed gedocumenteerde betoog, zou spr. toch liever willen, dat voor deze kwesties eene commissie ad hoc werd ingesteld.

De heer van der Donck antwoordt op een desbetreffende vraag van den Voorzitter, dat zijn voorstel is, dat de Raad Gedeputeerde Staten adviseert, de voorgenomen salaris-korting op de salarissen van Burgemeester, Secretaris, Ontvanger en Wethouders niet toe te passen en voorts de aandacht van Ged. Staten erop te vestigen, dat in tegenstelling met de regeling voor Burgemeester, Secretaris en Ontvanger, de Wethouders van kindertoeslag verstoken zijn.

De heer van der Meer kan zich ook volkomen aansluiten bij het betoog van den heer van der Donck. Zijn fractie is tegen salarisvermindering van Burgemeester en Wethouders op dezelfde motieven als zij dat is tegen salarisvermindering voor het Gemeentepersoneel.

Wethouder Houtman zou bij splitsing van het voorstel van der Donck vóór verlaging, maar ook vóór toekenning van kindertoeslag aan de Wethouders willen stemmen.

Waar de Raad geen hoofdelijke stemming over het voorstel van der Donck verlangt, wordt dit zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

6. Schrijven van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant d.d. 20 December 1935 G. no. 375, IIIe Afd., waarbij verzocht wordt de begrootingswijziging d.d. 25 September 1935 te wijzigen, in verband met de juistere raming der uitgaven voor werkverschaffing en steunverleening.

De Voorzitter stelt namens Burgemeester en Wethouders den Raad voor, genoemd besluit in te trekken en bijgaande gewijzigde suppletoire begrooting vast te stellen, tezamen met het hierbij gevoegd ontwerp-schrijven aan Gedeputeerde Staten.

Besluit conform.

B. Adressen van den R.K. Bond van Hotel-, Café-, Restauranthouders en Slijters „St. Joseph”, Afd. 's-Hertogenbosch en van den Ned. R.K. Bond van Hotel-, Café-, en Restaurantgeëmployeerden, afd. 's-Hertogenbosch, houdende verzoek door wijziging der desbetreffende bepalingen te willen bevorderen, dat een behoorlijk en passend Carnavalsfeest wederom zal kunnen worden gehouden, met adhaesiebetuiging van de R.K. Middenstandsvereniging 's-Hertogenbosch.

De Voorzitter stelt voor, deze adressen te behandelen bij punt 19 der agenda.

Besluit conform.

C. Bezwaarschriften van M. Th. Broers, Wed. A. Oostermeyer, A. P. v. d. Berg, J. van Nunen, Jhr. P. v. d. Does de Willebois en F. A. v. d. Leeuw, tegen de ontwerp-rooijlvorschriften „Plan Hekellaan c.a.”

De Voorzitter stelt namens Burgemeester en Wethouders den Raad voor, de bezwaarschriften voor onderzoek in hun handen te stellen.

Besluit conform.

D. Schrijven van het College van Regenten over de Godshuizen, waarbij ter goedkeuring worden ingezonden besluiten tot wijziging der begroting van het Groot-Ziekengasthuis, in verband met de instelling van een geneeskundigen Hulpdienst, met schrijven van de Commissie tot onderzoek der begrotingen en rekeningen der Godshuizen, waarbij tot goedkeuring wordt geadviseerd.

De Voorzitter stelt namens Burgemeester en Wethouders den Raad voor, bedoelde besluiten, conform het advies der Commissie, goed te keuren.

De heer Doornik merkt op, dat het hem aangenaam aandeed, dat het Gemeentebestuur de noodzakelijkheid van een eigen zieken-auto begrijpt en nu de goedkeuring voor de aanschaffing aanvraagt. Het valt hem echter op, dat de aanschaffing van een tweedehandsch wagen wordt voorgesteld voor f 2000.—, terwijl een nieuwe op f 3200.— zal komen. Ook heeft het hem eenigszins verbaasd, dat slechts een technisch rapport ter inzage is gelegd, terwijl hem in deze een medisch rapport van meer belang voorkomt. Ook heeft hij niet direct

kunnen zien, hoelang de voorgestelde wagen reeds dienst heeft gedaan. Hij is echter huiverig voor tweede-handsche automobielen en gezien het betrekkelijk weinige dat we meer zullen moeten betalen, zou hij liever een nieuwe auto aangeschaft zien, temeer omdat we er dan een kunnen aanschaffen, die onzen medici het meest geschikt zal voorkomen. Hij meent, dat we voor onze zieken niet op enkele honderden guldens moeten zien, maar er eerder op moeten letten, dat wij hun de beste verzorging kunnen geven.

De heer Meijring zegt, dat bedoelde ziekenauto in buitengewoon goede conditie verkeert en door den expert Ir. Fick, voor wat zijn staat en constructie aangaat, en door de medici van het Wit-Gele Kruis voor het ziekenvervoer is goedgekeurd. Mogelijk, dat deze wagen in kwaliteit het nog van een nieuwen wagen van f 3200.— zou winnen. Al geldt het hier een verschil van f 1200.—, er is geen aanleiding om een nieuwen wagen te koopen.

De Voorzitter zegt nog, dat, voor wat hij ervan vernomen heeft, er geen sprake van is, dat door het gebruik van deze auto aan de zieken, die ermede vervoerd zullen worden, iets zal worden tekort gedaan. De bedoeling is, dat de auto geplaatst wordt in het Groot Ziekengasthuis en bij het eerste sein weg rijdt, terwijl er vroeger soms een heele tijd mede heen liep. Het betreft hier slechts een omzetting van organisatie.

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen en de begrootingswijziging vastgesteld.

De heer mr. Kruse komt ter vergadering.

E. Schrijven van het College van Regenten over de Godshuizen en den Algemeenen Arme, waarbij ter goedkeuring worden ingezonden de rekeningen van de onderscheidene instellingen der Godshuizen over 1934.

De Voorzitter stelt den Raad voor, deze stukken om advies in handen te stellen van de Commissie tot onderzoek der begrootingen en rekeningen der Godshuizen.

Conform besloten.

F. Aanbieding van het beredeneerd verslag van hetgeen

met betrekking tot de verbetering der volkshuisvesting in deze Gemeente over 1934 is verricht.

Aangenomen voor kennisgeving.

G. Proces-verbaal van kasopneming bij den Gemeente-ontvanger van den 6 December 1935.

Aangenomen voor kennisgeving.

H. Dankbetuiging van den heer H. Kuyper, voor zijn benoeming tot leeraar aan het Stedelijk Gymnasium.

Aangenomen voor kennisgeving.

De heer Meijring zegt, dat hij terzake van deze kwestie nog gaarne een vraag wil stellen. Bij de stukken ligt een schrijven van den Minister, waarin deze mededeelt, zich met de benoeming door den Raad niet te kunnen vereenigen. Wat zijn Burgemeester en Wethouders nu in deze zaak van plan?

De Voorzitter: Nu de Minister ons geschreven heeft, dat hij de benoeming niet goedkeurt, moeten Burgemeester en Wethouders zoo spoedig mogelijk een einde maken aan de werkzaamheden van den heer Kuyper als leeraar. Aan den heer Kuyper en het College van Curatoren is daarom bericht, dat zijn werkzaamheden op 1 Februari a.s. ophouden. Bereids is een brief van het College van Curatoren ingekomen, waarbij zij verzoekt, een plaatsvervanger aan te stellen.

De heer Meijring zegt daarop, dat tot dusver vermeden is, deze zaak in het openbaar te bespreken. Hij meent die voorzichtigheid thans te moeten verbreken. Men staat voor het feit, dat Drs. Kuyper tot driemaal toe in de laatste maanden gekozen is buiten de voordracht om van Curatoren. Men staat voor het feit, dat de heer Kuyper 7 jaren lang door Curatoren is voorgedragen voor een herbenoeming, toen hij nog niet de volledige bevoegdheid had en nu hij inmiddels de volledige bevoegdheid heeft verkregen, komt van verschillende zijden het advies hem niet her te benoemen, waarmede deze leeraar voor het publieke forum als onbekwaam wordt gebrandmerkt. Spr. wil dit uitspreken, omdat hij van andere zijde, van de zijde van ouders, die zelf academici zijn, heeft vernomen, dat zij vol tevredenheid zijn over het door dezen leeraar gegeven onderwijs. Spr. kan niet verzwijgen, dat het den Raad, die zich tot driemaal toe heeft verzet, buitengewoon

pijnlijk aandoet, dat de Minister toch nog een streep door de verkiezing haalt en de benoeming van een anderen leeraar oplegt. Door dit schrijven van den Minister wordt aan een jong gezin de bestaansmogelijkheid ontnomen en spr. is overtuigd, namens allen hier aanwezig, te spreken, wanneer hij daartegen een woord van protest laat hooren, ook tegen het betrokken College van Curatoren, die hem 7 jaren achtereen hebben voorgedragen en nu plotseling meenen, dat hij niet is te handhaven. Als straks voor een nieuwe benoeming moet gestemd worden, zal spr. aan die stemming niet deelnemen. Onder geen voorwaarde wenscht hij terzake verantwoording te dragen en laat de volle verantwoordelijkheid rusten op de curatoren, die zeven keeren dezen leeraar hebben voorgedragen en nu een onherroepelijk doodvonnis over hem hebben geveld.

De heer v a n d e r M e u l e n wil over het geval niet veel zeggen, om den betrokkene niet te schaden, doch zou willen voorstellen, hem het salaris over de maand Februari uit te keeren.

De heer v a n d e r M e e r kan zich geheel aansluiten bij hetgeen de heer Meijring er over heeft gezegd.

De heer v a n d e r S t o k k e r zal in zijn fractie bespreken, zich eveneens van stemming te onthouden bij een nieuwe benoeming.

Mevrouw B r o u n s wenscht zich ook aan te sluiten bij hetgeen over deze aangelegenheid door den heer Meijring en de andere heeren is gezegd.

I. Adressen van J. J. Koot en J. Hymans, beiden te Eindhoven, inzake de heffing van schoolgelden voor de Kon. School.

De V o o r z i t t e r deelt namens Burgemeester en Wethouders den Raad mede, dat deze bezwaren zich richten tegen de schoolgeldverordening zelve. Zij stellen derhalve voor, de adressen ter afdoening in hun handen te stellen.

Wordt conform besloten.

J. Adres van Gez. Lambermont alhier, inzake de verordening op de heffing van straatbelasting in deze Gemeente.

De V o o r z i t t e r wijst erop, dat omtrent de verordening

op de heffing van straatbelasting nog geen beslissing is genomen. Burgemeester en Wethouders stellen derhalve voor, dit adres te behandelen bij het t.z.t. opnieuw bij den Raad in te dienen voorstel tot wijziging dezer belastingverordening.

Besluit conform.

K. Schrijven van het College van Regenten over de Godshuizen c.a., waarbij ter goedkeuring worden ingezonden besluiten tot wijziging der begrotingen van enkele instellingen der Godshuizen over 1935 met gunstig advies der betreffende Commissie tot onderzoek.

De Voorzitter stelt namens Burgemeester en Wethouders den Raad voor, bedoelde besluiten conform het advies der Commissie, goed te keuren.

Conform besloten.

L. Schrijven van M. Ogier, Directeur van het 's-Hertogenbosch Muziekkorps, houdende verzoek door het aanbrenge van klankborden de accoustiek van de „rollende muziek-tent“, met betrekkelijk weinig kosten, te willen verhoogen.

De Voorzitter stelt namens Burgemeester en Wethouders den Raad voor, dit verzoek ter afdoening in hun handen te stellen.

Besluit conform.

M. Schrijven van de Nederl. R.K. Vereeniging van Handelsagenten „St. Christoffel“ waarbij andermaal wordt verzocht de autobusdienst „Het Stadsverkeer“ weder in bedrijf te stellen.

De Voorzitter stelt namens Burgemeester en Wethouders den Raad voor, dit schrijven ter afdoening in handen te stellen van de N.V. 's-Hertogenbosch-Vught-Voorburg, waar de behandeling dezer aangelegenheid thuis behoort.

De heer Meijring vraagt of dan vanwege Burgemeester en Wethouders niet eenige aandrang kan worden uitgeoefend, om te komen tot bepaalde lijnen in de stad.

De Voorzitter: Als 't enkele uren betreft, bijv. 's morgens en vanaf 4 of 5 uur. Een heele stadslijn lijkt spr. gevaarlijk, op 't oogenblik marcheert 't en komt men er ongeveer mee uit.

De heer Rubens wijst toch op de wenschelijkheid, dat

er op „de Muntel” een autobusdienst komt, welke minstens om 7 uur 's morgens aanvangt en waarmede de menschen tot 's avonds 10 uur nog naar huis kunnen. Z.i. zou het bus-tarief hier niet meer mogen kosten dan 5 cent. De grootste afstand, welke de stadsbus hier aflegt, is $1\frac{1}{4}$ K.M.!

De Voorzitter zegt, dat Burgemeester en Wethouders aan het verzoek van den heer Meijring gaarne gevolg zullen geven en de gemaakte opmerkingen aan de N.V. zullen doorzenden.

Wordt conform het voorstel van Burgemeester en Wethouders besloten.

No. 3. 3. Voorstel (Bijlage no. 1) tot benoeming van een lid van Bestuur Gem. Bank van Leening. het Beheer der Gem. Bank van Leening.

De Voorzitter benoemt tot commissie voor stemopneming Mevr. Brouns en de heeren Meijring en Mr. Kruse.

Benoemd wordt Mr. W. J. M. Ummels met 21 stemmen tegen 1 op B. J. M. Lautenslager en 1 van onwaarde.

No. 4. 4. Voorstel (Bijlage no. 2) tot onderhandsche verpachting der loskranen aan Gebr. Sars, alhier. Verpachting loskranen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld, opgenomen in Gemeenteblad no. 2 van 1936.

No. 5. 5. Voorstel (Bijlage no. 3) tot vaststelling der verordeningen op de heffing en invordering van opcenten op de Gemeentefondsbelasting hoofdsom der Gemeentefondsbelasting in de Gemeente 's-Hertogenbosch.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen en de ontwerp-verordeningen tot heffing en invordering vastgesteld, opgenomen in Gemeenteblad no. 3 van 1936.

No. 6. 6. Voorstel (Bijlage no. 4) tot benoeming van leeraren aan de Afdeeling der M. T. S. der Koninklijke School voor K., T. en A. Benoeming leeraren K.T.A.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen.

No. 7. 7. Voorstel (Bijlage no. 5) tot het aangaan eener gemeenschappelijke regeling met de gemeente Schijndel, inzake het reg. hulpverl. brand Schijndel verleen van hulp bij catastrophale brandgevallen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld, opgenomen in Gemeentebblad no. 5 van 1936.

8. Voorstel (Bijlage no. 6) tot het verleenen van vergunning aan de N. V. Bataafsche Importmaatschappij te 's Gravenhage, tot het aanbrengen en hebben van een electrisch gedreven benzinepomp. No. 8
Vergunning
benzinepomp.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld, opgenomen in Gemeentebblad no. 6 van 1936.

9. Voorstel (Bijlage no. 7) tot verkoop van grond aan de Vischstraat, aan H. v. d. Zijde, alhier. No. 9.
Verkoop
grond.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld, opgenomen in Gemeentebblad no. 7 van 1936.

10. Voorstel (Bijlage no. 8) tot vaststelling der vergoeding ingevolge art. 101 der Lager Onderwijswet 1920 over 1933, tevens afrekening over het driejarig tijdvak 1931—1933. No. 10.
Vergoeding
L.O. wet.

De heer v a n d e r M e e r wijst erop, dat er eenige te kleine schooltjes zijn en zou het op prijs stellen, dat bij de schoolbesturen aandrang werd uitgeoefend, tot concentratie. Dat zou het onderwijs en de kosten ten goede komen. Er zijn thans schooltjes bij van resp. 99, 109 en 91 leerlingen.

Wethouder V a n S o e s t b e r g e n merkt op, dat laatstgenoemde school in de Afdeeling Orthen gelegen is en bezwaarlijk naar Den Bosch kan worden overgeplaatst. Er bestaan echter plannen tot samenvoeging van andere scholen, doch deze verkeerren nog niet in het stadium, dat er nu reeds iets over kan worden medegedeeld. De zaak is in ieder geval in onderzoek.

De Voorzitter zegt, dat aan de gemaakte opmerking de noodige aandacht zal worden gewijd.

Hierna wordt het voorstel zonder hoofdelijke stemming aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld, opgenomen in Gemeentebblad no. 8 van 1936.

11. Voorstel (Bijlage no. 10) tot voorloopige vaststelling van de Gemeenterekening, die der Afdeeling Orthen en van de bedrijven. No. 11.
Voorloopige
vaststelling
rekeningen.

De heer v a n d e r V e l d e n zegt het navolgende :

In l e i d i n g.

Het zij mij als lid der Finantieele Contrôle-Commissie, meer speciaal als rapporteur der Commissie betreffende de bevindingen van de aangeboden rekening van de Gemeente 's Hertogenbosch over 't dienstjaar 1934 vergund, enkele oogenblikken de aandacht van den Raad te vragen, teneinde de motieven te ontvouwen, die onze Commissie tot het samenstellen van het d.d. 31 December 1935 uitgebracht rapport hebben geleid, daarnaast eenige aanvullende mededeelingen te doen, alsmede een verkort excerpt te geven van die punten uit het genoemd rapport, die voor het toekomstig beheer de meer dan gewone belangstelling verdienen.

De rekening van de Gemeente en van haar bedrijven doorloopt, voorzoover het de behandeling in den Raad betreft, drie stadia. Het eerste stadium omvat de behandeling en vaststelling van de begrooting; het tweede stadium die der aanvullingen, respectievelijk wijzigingen door het College van Burgemeester en Wethouders gedurende het jaar aan den Raad ter goedkeuring voorgelegd, terwijl in het derde stadium als een uitvloeisel van de beide voorafgaande, den Raad de afgesloten rekening ter vaststelling wordt aangeboden.

Het is een algemeen verschijnsel, dat de belangstelling van de leden van den Raad als ook van hen, die het finantieel beheer der Gemeente volgen, grootendeels uitgaat naar de begrooting, wat begrijpelijk is, omdat het bij de begrooting tevens gaat om het aangeven van het te voeren beleid. Dit voorgelegde „plan van huishouding” moet door den Raad worden vastgesteld en kan daarin bij de behandeling onder inachtnaam der diverse wettelijke bepalingen nog verandering worden gebracht.

De rekening daarentegen constateert, welke resultaten het afgelopen jaar heeft opgeleverd. Beschouwingen daarover kunnen de resultaten niet veranderen. Toch blijft de rekening uit een finantieel oogpunt van meer belang dan de begrooting. Zij geeft de werkelijkheid aan; de begrooting brengt alleen verwachtingen onder cijfers. Dit is een der motieven geweest, waarom de commissie een meer dan gewone belangstelling aan

de behandeling der Gemeenterekening 1934 heeft besteed en het is duidelijk, dat die belangstelling moest uitgaan naar de afzonderlijke bedrijfsrekeningen van die takken van dienst, welke krachtens hun finantieelen-, commercieelen- en/of industrieelen aard en daarop toegepaste administratie de eindresultaten aangeven van hetgeen die bedrijven in zuiver commercieelen zin hebben gepresteerd. Daarnaast verdient het in die bedrijven geïnvesteerd kapitaal ten bedrage van 10.5 miljoen gulden, zijnde ongeveer de helft der totale gemeenteschuld, de noodige aandacht.

In een d.d. 22 Oct. 1935 vanwege het Nederlandsch Instituut van Accountants gehouden Ledenbijeenkomst heeft Drs. A. Mey gesproken over de samenstelling van prognosen en normen in de bedrijfshuishouding. Met het invoeren van een statistische analyse — zoo is daar o.a. gezegd — die scherpe voorlichting geeft, kan men komen tot de toepassing van budget-contrôle. Onder budget-contrôle heeft men dan in dit geval te verstaan de contrôle van de diverse begrotingen der bedrijven. Nu kan men evenmin van de Commissie als van de Leden van den Raad verwachten of verlangen, dat zij zich in zulk een statistische analyse in al haar onderdeelen verdiepen; dit blijft de taak der diverse bedrijfsleiders. Hun bedrijfsbestuur vereischt o.m. een scherp en nauwkeurig inzicht in de oorzaken, die het verloop van inkoop en afzet, productie en distributie, kosten en opbrengsten hebben bepaald, alsmede de vermoedelijke ontwikkeling daarvan. Wat onze Commissie evenwel vermocht te bereiken was de rangschikking van vergelijkend cijfermateriaal zoowel naar hoeveelheden als naar bedragen opgesteld, die inzicht geven in het verloop der omzetten, inkoop, kostencijfers, bewezen diensten, productiebedragen enz., alsmede het aangeven der hoofdoorzaken, die tot een wrijving in cijfers, hetzij ten gunste, hetzij ten ongunste hebben geleid. De diverse bij de bedrijfsrekeningen ter inzage gestelde accountantsrapporten boden ons genoegzaam materiaal om zelfstandige opstellingen te maken, respectievelijk in een nadere beschouwing te treden van de in 1933 en 1934 behaalde resultaten. Het is duidelijk, dat een verdere uitbouw van dit vergelijkend cijfermateriaal in volgende

jaren de Leden van den Raad nog meer dan op heden in de gelegenheid zal stellen de toekomstig voorgelegde bedrijfsbegrotingen met meer kennis van zaken te kunnen bezien.

B e d r i j v e n.

Na deze algemeene inleiding zal ik overgaan tot het geven van een aanvullende beschouwing en aanhaling van die punten uit het rapport, dienstig voor het toekomstig beheer.

Het nettowinstcijfer van alle bedrijven na rentevereffening op de kapitaalrekeningen en loopende rekeningen-courant met den Gemeente-Ontvanger e.a. bedraagt onder gelijktijdige inschakeling van de voor het Grond- en Woningbedrijf op andere hoofden geboekte bijdragen ongeveer f 240.000.— per saldo met als winstbedrijven: Electriciteit-, Gas-, Water- en Slachthuisbedrijf, alsmede de Gemeentewerken en als verliesbedrijven: Grondbedrijf, Reinigingsdienst, Woningbedrijf en Arbeidsbeurs.

E l e c t r i c i t e i t s b e d r i j f.

Bij de vaststelling der winstrekening over 1934 van het Electriciteitsbedrijf zijn in vergelijking met 1933 verlaagde afschrijvingen, hoofdzakelijk op distributiemiddelen ten bedrage van f 15.500.— toegepast. Deze verminderde afschrijving steunt op een Raadsbesluit. De reden, waarom deze mededeling toch in het rapport is vastgelegd is hierin gelegen, dat in verband met in vorige jaren toegepaste belangrijke afschrijvingen eenige jaren met matige afschrijving kan worden volstaan zonder de balans te flatteeren; dit geldt echter niet ten aanzien van de winstrekening. Op distributiemiddelen immers drukt feitelijk een hoogere afschrijving en men compenseert deze thans door een bestaande stille reserve, ten deele daartoe te bezien.

R a d i o n e t.

De afschrijvingspolitiek van het Radionet alsmede de vergoeding aan het Electriciteitsbedrijf wegens prestaties hiervan verdienen voor de toekomst de noodige aandacht, waar ze o.i. niet voldoende kunnen geacht worden en kan met een verwijzing naar het gerapporteerde worden volstaan.

G a s b e d r i j f.

Ten aanzien van het Gasbedrijf zij opgemerkt, dat het per-

centage gasverlies bij een vergelijking met andere bedrijven, die alle gas van de Staatsmijnen betrekken, niet ongunstig afsteekt, althans wat de statistiek over 1933 betreft. Over 1934 is nog geen statistisch overzicht verschenen. Echter verdient een stijging van 7.56% in 1932 tot 12.1% in 1934 de verdere noodige aandacht.

W a t e r b e d r i j f.

De expansiepolitiek van het Waterbedrijf gericht op aflevering naar omliggende buitengemeenten verdient, gezien de daarmee gepaard gaande gunstige gevolgen, bijzondere bestudeering.

G r o n d b e d r i j f.

Een ernstige studie van de balansen en verliesrekeningen van het Grondbedrijf over de afgelopen jaren brengt mij tot de overtuiging, dat men de verdere expansiepolitiek van dit bedrijf met de noodige omzichtigheid zal moeten bezien. Het geïnvesteerd kapitaal ten bedrage van f 3.241.000.— draagt na de laatste toegepaste taxatie, overeenkomstig artikel 21 der Verordeningvoorschriften op het finantieel beheer van dit bedrijf per saldo een onafgeboekt verlies in zich ten bedrage van f 617.400.—, welk bedrag overeenkomstig artikel 5 der genoemde voorschriften thans met f 50.900.— per jaar wordt afgeschreven en bedraagt het totaal verlies van het Grondbedrijf met inbegrip dier afschrijving over 1934 f 155.000.—. Het valt echter te verwachten, dat bij een volgende taxatie en wel in 1938, het totaal taxatieverlies en de daaruit voortvloeiende jaarlijksche afschrijving belangrijk zullen verhoogd moeten worden. Omzichtigheid in de expansie van dit bedrijf is ook gewenscht ten aanzien van andere takken van dienst als Electriciteit-, Gas- en Waterbedrijf. Zoolang met die expansiepolitiek voor de zoo juist genoemde bedrijven geen vermeerdering van afzet gepaard gaat ofwel in redelijk uitzicht is gesteld, maar deze expansie slechts verplaatsing van afzet ten gevolge heeft, zullen de voor dien gewijzigden afzet meerdere distributiekosten niet door een hooger opbrengst worden gecompenseerd en zal de gedane uitbreiding daardoor mede tot nadeel van de rentabiliteit dier bedrijven strekken.

De artikelen 7 en 24 van de Verordeningvoorschriften op

het financieel beheer van het Grondbedrijf dienen in volkomen aansluiting aan de thans gevolgde balanspolitiek respectievelijk te worden aangevuld en gewijzigd en kan met een verwijzing naar de motiveering in het rapport worden volstaan.

W o n i n g b e d r i j f.

Alhoewel Gedeputeerde Staten ontheffing hebben verleend van de volledige naleving van art. 40 der rekeningvoorschriften van het Woningbedrijf blijf ik van meening, dat een detaillering der onderhoudskosten in aansluiting aan die der huurontvangsten en naar de diverse huizengroepen gerangschikt, voor een juist inzicht in de exploitatie van dit bedrijf in al haar onderdeelen noodig is. De overboeking van een deel van het huurverlies ten bedrage van f 10.000.— naar „Uitbreidingen" door leegstaan der woningen tijdens de verbouwing, is voor de Commissie geen aanleiding geweest om verandering in de gemeenterekening voor te stellen. Daarmede wordt echter, wat de toekomst betreft, geenszins in het principe van een dergelijke overboeking getreden.

De ongunstige inwerking der tijdsomstandigheden is aan de exploitatie van dit bedrijf evenmin vreemd gebleven, hetgeen zich weerspiegelt in den huurachterstand en de stijging van het netto-bedrijfsverlies, welk verlies over 1934 bij een geïnvesteerd kapitaal ten bedrage van ongeveer 5 miljoen gulden f 24.400.— bedraagt. buiten en behalve de door het Rijk en de Gemeente verleende bijdragen van respectievelijk f 16.800 en f 9.600. Bij de beoordeeling van dit verlies moet men echter met bovengenoemde overboekingspost rekening houden, waar deze de verliesrekening ten gunste heeft beïnvloed.

G e m e e n t e w e r k e n.

Ten aanzien van Gemeentewerken volsta ik met de mededeeling, dat een wijziging in de toepassing der opslagpercentages gewenscht is, waar deze in vergelijking met het vrije bedrijf te hoog zijn en dit dientengevolge een onjuiste belasting beteekent op de uitgevoerde werken. Mogelijk heeft deze vertraging tot gevolg, dat, ter voorkoming van een deficit het door de Gemeente te vergoeden vast bedrag stijgt. Daarmede wordt echter bereikt, dat een zuiver inzicht in de kosten

van dit gemeentebedrijf wordt verkregen, in betrekking tot de aan dit bedrijf gevraagde, ofwel opgelegde diensten.

A c c o u n t a n t s r a p p o r t e n .

De diverse accountantsrapporten hebben op mij, wat de administratieve verzorging der bedrijven betreft, een gunstigen indruk gemaakt, zoodat te dezen aanzien een woord van waardeering mag worden uitgesproken.

S l o t w o o r d .

Na deze aanvullende beschouwing richten zich mijne blikken uit het verleden naar de toekomst. En dan valt te verwachten, dat de gemeenterekening 1935 t.z.t. den invloed der ongunstige tijdsomstandigheden duidelijker in beeld zal brengen dan de afgesloten gemeenterekening 1934, welke, dank mede het batig slot ad f 191.000.—, volgens de daaraan voorafgaande laatst vastgestelde rekening, slechts een minder batig slot op den gewonen dienst aangeeft van f 34.200.—. Over de begrooting 1936 behoef ik niet te spreken; deze cijfers liggen ons alle nog versch in het geheugen. En toch wil ik deze beschouwingen niet in een mineurstemming eindigen, waar het deficit der aan den Raad onlangs voorgelegde begrooting over 1936 geen specifiek Bosch' verschijnsel is. Wij mogen ons niet scharen aan de zijde van hen, die hun weerstand door den vloedgolf van het „Economisch Getij” zien gebroken. En daarin worden wij gesteund door het gematigd optimisme, dat uit verschillende artikelen in diverse groote dag- en financieele bladen bij de jaarwisseling opgenomen, spreekt en mede ontleend is aan waarnemingen in die landen, die ons land in de economische depressie zijn voorgegaan en thans eenige teekenen van herstel toonen. Mogen die uitgesproken verwachtingen bewaarheid worden, moge ook voor ons land niet alleen de verder economische inzinking tot stilstand komen, maar spoedig voor een gunstige conjunctuurwending plaats maken. En moge dit dan vooral gepaard gaan met een hernieuwde vraag naar productieven arbeid, welker inlossing strekken zal tot stoffelijk, maar niet minder geestelijk welzijn van onze bevolking. En met dezen wensch, die de harten van ontelbaar velen vervult, beëindig ik, onder dankzegging voor

den mij beschikbaar gestelden tijd en Uw aller welwillende aandacht, mijne aanvullende beschouwingen inzake de bevindingen, opgedaan bij het onderzoek der aangeboden gemeenterekening 1934.

Wethouder H o u t m a n zegt, dat het een aangenaam verschijnsel is, dat het Rapport der Finantieele Contrôlecommissie in dezen vorm den Raadsleden wordt voorgelegd. Met groote belangstelling heeft spr. het rapport gelezen en daarbij gedacht aan de spreuk : „*het zijn mijn goede vrienden, die mij mijn feilen wijzen*”. Als dat geschiedt op de wijze als dit door de Finan. Contrôlecommissie en vooral door den heer van der Velden, die als haar rapporteur de grootste verdiensten ervan heeft, is gedaan, dan stelt het Gemeentebestuur dat op hoogen prijs. De heer v. d. Velden heeft er zich zeer groote moeite voor gegeven, om in extracten vorm alle accountantsverslagen aan den Raad voor te leggen. Ook als wethouder is spr. den heer v. d. Velden dankbaar, omdat hij de cijfers nu van een accountant zelf, in practischen, beknopten vorm voor oogen heeft gekregen. Spr. hoopt, dat de Finantieele Contrôlecommissie zich op deze wijze met de gemeenterekeningen zal bezig *blijven* houden en hij zal de opmerkingen, welke hij van belang acht, aan de hoofden van bedrijven en aan de ambtenaren overbrengen. De heer v. d. Velden heeft opgemerkt, dat deze wijze van behandelen van de gemeenterekeningen van meer belang is dan de behandeling van de begrooting. Spr. is het met den heer van der Velden eens. Hij hoopt nogmaals, dat voortaan aan de Gemeenterekeningen meer aandacht zal blijven gewijd.

Voor wat betreft hetgeen, waarop de heer van der Velden t.a.v. het Woningbedrijf gewezen heeft, gaat spr. ermede accoord, dat het *de* weg is, van elke woninggroep een afzonderlijke exploitatie te hebben, maar wat hebben we eraan, zegt spr., dat we van elke woninggroep weten of er een voor- of nadeelige exploitatie is, als we geen verandering in de huren kunnen brengen.....? Men heeft eenvoudig gezegd : „de huizen zijn van denzelfden inhoud” en men heeft niet naar den opzet der bouwkosten gekeken. Waar daaraan niets te veranderen is, heeft spr. afzonderlijke exploitatie achter-

wege gelaten. Ook met de opmerking over den opslag bij Gemeentewerken is spr. het eens. Waar in de toekomst te verwachten is, dat er weinig groote werken uitgevoerd zullen worden, zullen in de rekeningen van Gemeentewerken in plaats van winstcijfers eerder verliescijfers komen. Dan zal overwogen moeten worden wat met den vrij sterk uitgebreiden en uitgegroeiden dienst van Gemeentewerken gedaan moet worden. Spr. zou met dit kort woord willen volstaan, als antwoord op het uitgebreid verslag van de Finantieele Contrôle-commissie van den heer van der Velden.

De Voorzitter verklaart, dat de wijze, waarop dit jaar het rapport der Finantieele Contrôlecommissie is ingediend, op Burgemeester en Wethouders een buitengewoon aangename indruk heeft gemaakt. Zij zijn er door in de gelegenheid gesteld, in de rekeningen dieper door te dringen en hebben een beeld gekregen, dat zelden zoo duidelijk is geweest als dit jaar. Burgemeester en Wethouders waardeeren hoogelijk den moeizamen arbeid en de deskundigheid door den heer van der Velden terzake aan den dag gelegd. Zij stellen het op den allerhoogsten prijs, als een raadslid als de heer van der Velden, die over een bepaalde deskundigheid beschikt, deze zoodanig in dienst stelt van de Gemeente en haar bestuur. Dat is niet hoog genoeg te waardeeren. Spr. geeft den heer van der Velden de verzekering, dat het College van Burgemeester en Wethouders zich bij deze betuigingen van waardeering en hartelijken dank gaarne volkomen aansluit en zich voor het vervolg beleeft voor dergelijke deskundige opmerkingen houdt aanbevolen.

Hierna worden de rekeningen zonder hoofdelijke stemming voorloopig vastgesteld, bij welker vaststelling de wethouders geacht worden, zich van medewerking te hebben onthouden. Het ontwerp-besluit tot vaststelling van de ontwerp-besluiten I en II wordt opgenomen in Gemeenteblad no 10 van 1936.

13. Voorstel (Bijlage no. 11) tot stichting en verhuring van een patronaatsgebouw in de Vogelwijk.

De heer Doornik zegt het navolgende :

Mijnheer de Voorzitter,

No. 13.
Patronaats-
gebouw
Vogelwijk.

Dit voorstel heeft twee zijden, welke ik geheel los van elkaar dien te bezien. Allereerst de St. Pascalis-stichting, die door stichting van een patronaatsgebouw in de Vogelwijk de geestelijke belangen van deze wijkbewoners wil gaan behartigen. Dat is een geste, waar wij als groep slechts zeer sympathiek tegenover staan en waarvoor de stichting steeds op onze medewerking, voor zoover die in onze lijn ligt, kan rekenen.

Dan krijgen we het moeilijke jeugdwerkloozenvraagstuk onder de loupe te nemen. Dit is een zeer lastig terrein. Eenerzijds wil men gaarne de jeugd haar vakbekwaamheid laten bevorderen of behouden, doch anderzijds kan uitvoering van dit werk door de werklooze jeugd oorzaak zijn, dat een werkgelegenheid wordt ontnomen aan werklooze gezinshoofden, die voor de verzorging van hun gezin staan. Wat weegt hier nu het zwaarst? De zorg, die de Overheid moet hebben voor de vakbekwaamheid van de werklooze jeugd is groot. Maar de zorg voor het verschaffen van werk aan gezinshoofden om daardoor tot een economisch herstel te geraken, weegt veel zwaarder. Immers zal door uitvoering van dit werk, zooals het thans wordt voorgedragen, slechts een zakgeld aan de jongens kunnen worden uitgekeerd. Dat verhoogt de koopkracht van de betrokkenen slechts in zeer geringe mate. Het enkele resultaat zal dan ook zijn, dat men straks weliswaar de beschikking heeft over een nieuw gebouw, maar dat men ten aanzien van het werkloozenvraagstuk in het algemeen, weinig of niets verder is. Wordt echter dit werk op normale wijze uitgevoerd, dan vinden een aantal arbeiders gedurende enkele maanden hier een gelegenheid om hun gezinnen van het verdiende geld te onderhouden. Hun koopkracht wordt grooter en dit moet, zij het dan slechts in geringen omvang, bijdragen tot herstel van het economisch evenwicht. Men kan tegenwerpen, dat de middelen tot een normale uitvoering ontbreken en dus dit bouwwerk niet tot stand zou kunnen komen. Volgens mijne overtuiging kan 't evenwel toch! Allereerst zullen de arbeiders vrij komen van steun; de daarvoor vrijgekomen steungelden kunnen dan door de Regeering als een extra bijdrage voor den bouw worden toegestaan. Het dan nog tekortkomende bedrag zal de Gemeente erin moeten steken en daar-

voor aan de Stichting een iets hoogere huur moeten berekenen. Indien een en ander in dit licht aan de Stichting wordt voorgesteld, meen ik te mogen verwachten, dat zij tot betaling van die hoogere huur wel bereid zal zijn. Er moet voor gewaakt worden, dat productieve werken door de werklooze jeugd op deze basis worden uitgevoerd, want als straks dit werk is afgelopen, zullen we waarschijnlijk weer naar een ander moeten uitzien, dat we dan ook weer op dezelfde wijze kunnen klaar maken. Daardoor blijft men op hetzelfde punt, terwijl we ten aanzien van de werklooze gezinshoofden nog dieper in den put geraken. Allereerst moet er naar verruiming van werkgelegenheid gestreefd worden en eerst dan kan men verwachten, dat geleidelijk de jeugd een plaats op de vrije markt kan vinden. Wil men daarnaast de jeugd nuttig werk laten verrichten, dan verwijs ik maar even naar de kinderspeeltuinen, welke onze stad nog steeds moet missen, verbetering van de rollende muziektent en dergelijke kleine werkjes. Een werk met een materiaalpost van rond f 18000.— kan ik echter niet als zoodanig beschouwen. Willen Burgemeester en Wethouders dit werk echter in den geest, zooals ik zoojuist aangaf, in eigen beheer uitvoeren, dan zal onze groep direct voor dit plan zijn.

De heer Meijning kan zich voorstellen, dat de heer Doornik ervoor pleit, het hier bedoelde werk te laten uitvoeren door het vrije bedrijf. Van den anderen kant, wil het spr. voorkomen, dat de heer Doornik al te lichtvaardig heenstapt op den weg, welken hij aangeeft, om van de Regeering een bijdrage te erlangen. Spr. gelooft, dat, als we dien weg op zouden gaan, en op die wijze een bijdrage van het Rijk zouden willen krijgen, het nog heel lang zou kunnen duren; we misschien nog wel een jaar zouden kunnen wachten eer we zoover waren. Spr. betwijfelt, of de Regeering ertoe bereid zou zijn. Het groote moreele voordeel, voor de jonge werkloozen werk te hebben, moet hier prevaleeren boven de bezwaren, welke de heer Doornik aanvoert. Bij het doorzien en bestudeeren van dit voorstel, dat spr. overigens zeer sympathiek is, heeft hij zich steeds afgevraagd, of men er wel zeker van is, nu we al in Januari van 1936 zijn, dat de ministerieele

goedkeuring voor het plan zal blijven gehandhaafd. Spr. heeft in de stukken gelezen, dat die goedkeuring zou gelden tot 31 December j.l. Daarbij werd ook nog tot voorwaarde gesteld, dat geen overschrijding der begroting plaats heeft. Is men er in verband daarmee ook zeker van? In zijn brief van 15 November 1935 stelt de Minister dien eisch. Spr. vraagt of een en ander geen bezwaren kan opleveren voor de uitvoering van dit werk. We hebben in het verleden ervaren, dat het buitengewoon moeilijk is, werklooze jongelieden aan het werk te krijgen. Is men thans ook zeker van de goede geneigdheid der betrokkenen, om aan het werk te kunnen gaan?

De heer van der Meer wil wel vertellen, dat hij, toen hij de stukken las, verbaasd was, dat Regeering en Gemeente, die anders zoo op elkanders dubbeltjes zitten te hakken, f 32.000 beschikbaar willen stellen voor een plan, dat ten goede komt aan een bepaalde groep mensen. Spr. krijgt het gevoel, dat op deze wijze misbruik gemaakt wordt van de gelegenheid, welke de democratie biedt, om een bepaalde gezindte ermede te bevoordeelen. Men speelt daardoor in de kaart der fascistten, die altijd den mond vol hebben over corruptie, al wil spr. geenszins beweren, dat dit voorstel corruptie inhoudt. Spr. vraagt wat men wel zou zeggen, als de sociaal-democraten eens achter de groene tafel zaten op de plaatsen van Burgemeester en Wethouders en een dergelijk voorstel deden? Hij geeft de dames en heeren de verzekering, dat ook als hij tot de Raadsmeerderheid behoorde, hij dit voorstel zou bestrijden, omdat hij het niet van algemeen belang acht. Hij vindt het beroerd om het standpunt, wat hij moet innemen, het voorstel te moeten bestrijden, omdat daaraan vastzit het vraagstuk der jeugdwerkloozen, doch hij meent, dat voor dezen, als Burgemeester en Wethouders er eens ernstig moeite voor doen, wel andere werkobjecten zijn te vinden.

De heer Hoogers meent, dat in het betoog van den heer Doomernik inderdaad een kern van waarheid zit. Terecht is door den heer Doomernik opgemerkt, dat, als men er uitvoering aan gaat geven, zooals hier is voorgesteld, men werk

aan volwassenen ontnemt. In dit concrete geval moet spr. toch voor het voorstel stemmen, als hij de belangen, welke tegenover elkaar staan, tegen elkaar afweegt. Overigens merkt hij op, dat, hoewel zulks uit de stukken niet blijkt, ook bij uitvoering door jeugdige werklozen, een aantal vak-bekwame arbeiders noodig zullen zijn. Hij betwijfelt nog ten eerste hetgeen in de stukken zoo beslist gezegd wordt, dat 40 jongelieden gedurende 25 weken tewerk gesteld zullen worden. Zooals hij op het oogenblik tegen het plan aankijkt, is hij bang, dat het op particuliere moeilijkheden zal stuiten. Misschien kan men hem hierin gerust stellen.

Wethouder M e u w e s e zegt, dat reeds herhaalde malen pogingen zijn aangewend, om voor de werklooze jeugd werkobjecten te vinden en nu had hij verwacht, dat men dit voorstel con amore zou aanvaarden. In het bedrag van f 13000.—, dat de Minister niet rendabel acht, zit f 2500.— voor voorwerkers, deskundige vaklieden, een 4- of 5-tal, die zoo mogelijk uit de werkverschaffing genomen zullen worden, daarnaast f 2500.— voor de jeugdige werklozen. Het is de bedoeling dezen ook theoretische lessen te geven. Spr. meent, dat met een en ander geheel aan het verlangen van den heer Hoogers voldaan wordt.

Wethouder v a n S o e s t b e r g e n zegt, dat de heer Doornik gelijk heeft, waar deze zegt, dat aan dit voorstel twee kanten zitten. Wat betreft de kwestie rendabiliteit van het werk, dat is de gewone geschiedenis, waarmede we altijd te doen krijgen, als het over werkverschaffingsobjecten gaat. Die is afhankelijk van de wijze waarop het werk wordt uitgevoerd. Deze wijze van uitvoering stempelt het werk tot werkverschaffing, die voor gesteunde werklozen wordt daargesteld. De heer v. d. Meer heeft erop gewezen, dat het voorstel z'n bevreemding heeft gewekt. Spr. zou den heer van der Meer erop willen wijzen, dat de gezindte, waarvoor het patronaat bestemd is, 9/10 der bevolking uitmaakt. Waar de Gemeente hier een groot aantal gezinnen bij elkaar heeft geplaatst, die hulp noodig hebben om omhoog te worden gevoerd, heeft de Overheid ook den plicht, de opheffing dier gezinnen te steunen. Overigens is het hier niet een zuiver gods-

dienstige vorming, maar meer ook een maatschappelijk werk, zooals ook door de A. J. C. geschiedt : opheffing en bijbrengen van ontwikkeling op allerlei gebied. De St. Pascalisstichting is niet uitsluitend een godsdienstige stichting. Zij wil de belangen van heel de Vogelwijk tot zich trekken, ook die der ouderen. Spr. gelooft, dat, na deze toelichting, het plan, zooals het hier ligt, den steun van den heer van der Meer ten volle zal kunnen erlangen. Den heer Meijring merkt hij op, dat officieus is toegezegd, dat de toezegging van het Rijk ook voor 1936 van kracht blijft.

Bij aanneming van het voorstel is men echter nog niet klaar. Het zal nog verschillende fazen moeten doorloopen en menige conferentie zal nog moeten plaats hebben. We behoeven de volledige goedkeuring nog. Het is moeilijk om objecten van werkverschaffing te vinden, maar nog moeilijker zulke, welke geschikt zijn voor *jeugdige* werkloozen. Spr. zou het zeer op prijs stellen, indien de groote meerderheid van den Raad het voorstel wil aanvaarden en hij zal alles in het werk stellen om tot een goed resultaat te komen. Hij twijfelt niet, of de bewoners van de Vogelwijk zullen dit werk ten eerste waardeerden en o.m. door het sparen van het gebouw die waardeering toonen.

De heer R u b e n s weet, hoe de jongens naar werk snakken. Spr. vraagt of alleen katholieke arbeidskrachten zullen worden aangenomen, of dat ook modern georganiseerden en andersdenkenden in de gelegenheid komen om aan het patroonaatsgebouw mede te bouwen.

De heer v a n d e r M e e r vraagt, of van St. Pascalis, dat het recht van onderverhuren krijgt, geëischt kan worden, dat het ook aan andersdenkenden verhuurt.

Wethouder v a n S o e s t b e r g e n : Zij kunnen voor onderverhuur de bepalingen maken, welke hun wenschelijk voorkomen.

Wethouder H o u t m a n : Het is de stichting niet verboden, te doen wat de heer van der Meer bedoelt.

De V o o r z i t t e r zegt, dat de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat de stichting het doet. „St. Pascalis” heeft het onderverhuren noodig om de huur te kunnen opbrengen. Het

geld groeit deze stichting niet op den rug. Deze opzet is genomen, om het de stichting mogelijk te maken de huur te betalen.

Wethouder Houtman merkt nog op, dat de St. Pascalisstichting alles door giften bij elkaar moet krijgen. Het geldt hier dus geen kapitalistische instelling. Een der mid-delen om de huur te kunnen voldoen is bijgevolg onderverhu-ring. Aan wie zij dat doet, daarin is zij volkomen vrij.

De Voorzitter: We laten haar daarin absoluut vrij.

Wethouder Van Soestbergen antwoordt den heer Rubens, die vroeg, of alle gezindten in het werk hun aandeel zullen krijgen, dat die mogelijkheid niet is uitgesloten. Direc-telijk kan spr. echter die toezegging niet doen. De uitvoering berust bij den dienst van Gemeentewerken.

De heer Rubens is bevreest, dat de geestelijkheid hier weer zijn invloed zal doen gelden.

De Voorzitter stelt hem daarin gerust. Het betreft hier een gemeentegebouw, dat onder toezicht van Gemeente-werken wordt opgericht en waarover het kerkbestuur derhalve niets te zeggen heeft.

De heer Doornik zegt, straks al te hebben opge-merkt, dat deze zaak een niet gemakkelijke is. Hij wil de uitvoering van het plan niet tegenhouden.

Zonder hoofdelijke stemming wordt hierna het voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vastgesteld, opgenomen in Gemeenteblad no. 11 van 1936.

14. Voorstel (Bijlage no. 12) tot het verleenen van ont-heffing van de artikelen 14, 1e lid en 52 1e, en 2e lid der Bouwverordening, respectievelijk aan Mr. W. M. van Lan-schot te Vught, de Coöperatieve Handelsvereniging van den N. C. B. te Veghel, de Wereldlijke Derde Orde van den H. Franciscus van Assisië en P. de Gruyter & Zn. N.V., beiden alhier.

No. 14
Ontheffing
Bouwverord.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen en de ontwerp-besluiten I, II, III en IV vastgesteld, opgenomen in Gemeenteblad van 1936.

- No. 15 15. Voorstel (Bijlage no. 13) tot het verleenen van ver-
Privaatput. gunning aan Mr. Dr. A. van Rijckevorsel alhier, tot het aan-
brengen en hebben van een privaatput in de openbare straat,
genaamd „Kruisstraat”, alhier.

*Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming
wordt het voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit, vast-
gesteld, opgenomen in Gemeenteblad no. 13 van 1936.*

- No. 16 16. Voorstel (Bijlage no. 14) tot het aangaan van een
Geldleening. aantal onderhandsche geldleeningen tot een bedrag van
f 810.000.— tot consolideering van vlottende schuld der ge-
meente.

*Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming
wordt het voorstel aangenomen en de ontwerp-besluiten I,
II, III en IV vastgesteld, opgenomen in Gemeenteblad van
1936.*

- No. 17 17. Voorstel (Bijlage no. 15) tot aankoop van een per-
Aankoop ceel moerasgrond van de Provincie Noordbrabant.
moerasgrond.

*Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming
wordt het voorstel aangenomen en het ontwerp-besluit vast-
gesteld, opgenomen in Gemeenteblad no. 15 van 1936.*

- No. 18. 18. Voorstel (Bijlage no. 16) tot benoeming van een lid
Raad van en een plaatsvervangend lid van den Raad van beroep als be-
Beroep. doeld in art. 58 van het Reglement Dienstvoorwaarden voor
het personeel in dienst der N. V. 's Hertogenbosch-Vught-
Voorburg.

De heer van der Meer brengt hulde aan hen, die ge-
zorgd hebben, dat het Reglement Dienstvoorwaarden in be-
trekkelijk korten tijd tot stand is gekomen. Hij heeft het re-
glement doorgezien en maakt ook een compliment voor den
inhoud. Enkele bepalingen ontbreken echter nog :

1e. betreffende het verkeer met vakorganisaties,

2e. betreffende het geven van vergoeding aan getuigen —
niet-ambtenaren, die worden opgeroepen voor den Raad van
Beroep.

De heer Mr. Baudoin wijst erop, dat in het voorlig-
gend voorstel aan den Raad medewerking wordt gevraagd
bij de uitvoering van het Reglement Dienstvoorwaarden voor
het personeel der N. V. 's-Hertogenbosch-Vught-Voorburg.

Dat reglement steunt op art. 15 van de Statuten van die N.V. In art. 15 is als eisch gesteld, dat het reglement op behoorlijke wijze het beroep voor ambtenaren en werklieden regelt, doch in het Reglement is in dat beroep niet op voldoende wijze voorzien; immers art. 69, dat de regelen voor beslissingen van den Raad van Beroep inhoudt, bepaalt, dat ingeval van opzegging van dienstbetrekking de Raad slechts te beslissen heeft, of het ontslag eervol gegeven wordt of wachtgeld wordt toegekend, en zoo ja, binnen welke grens. Om op voldoende wijze in het beroep te voorzien, zou art. 69 ook de mogelijkheid moeten open laten, dat de Raad van Beroep de opzegging der dienstbetrekking ongedaan maakt. Spr. vraagt, of de Raad niet liever zou willen wachten met medewerking te verleen aan de uitvoering van het Reglement, totdat het Reglement voldoet aan den eisch, in de Statuten gesteld.

De Voorzitter merkt op, dat thans slechts aan de orde is de benoeming van een lid en een plaatsvervangend lid van den Raad van Beroep krachtens art. 58 van bedoeld reglement. Van de gemaakte opmerkingen over aanvullingen van het reglement nemen Burgemeester en Wethouders inmiddels gaarne kennis en zullen deze in den boezem der N.V. doen bespreken en als ze redelijk zijn, zal er zeker rekening mede worden gehouden.

Hierna worden de voorgedragen bij acclamatie benoemd.

19. Voorstel (Bijlage no. 17) om wijziging te brengen in het ingenomen standpunt met betrekking tot het Carnavalsvraagstuk. No. 19.
Carnaval.

De heer Meijring zegt het navolgende :

Sedert de berucht gebleven Carnavalsdebatten van 1928 heeft de Kath. Raadsfractie zich op 't standpunt gesteld, dat betuiging en inperking daarvan noodzakelijk was. Om de Carnavals sfeer en het opleven daarvan te bestrijden is destijds o.a. wijziging in de Politieverordening gebracht, waarbij de Raad aan zich hield het verlof tot optocht en muziek. Bij herhaling is hier verklaard, dat manifestaties, als het houden van een optocht en het inhalen van den Prins, op zichzelf onschuldig waren, maar moesten worden voorkomen om het opwekken

van de sfeer, die indertijd tot zulke uitspattingen geleid had, te voorkomen.

In de eerste vergadering van den nieuwen Raad is de betreffende kwestie andermaal aan de orde gekomen. Het zou in strijd met de werkelijkheid zijn te beweren, dat Carnaval door het uitschakelen van den optocht enz., is vermoord. De laatste jaren hebben, niettegenstaande alle beperkingen, het tegendeel bewezen: de drang tot feestvieren op die dagen, een natuurlijk verschijnsel, is blijven bestaan, al moet erkend worden, dat de excessen heel wat verminderd zijn. Toch bleef er iets van hangen in de nachturen, waaraan velen zich geërgerd hebben. Die toestand vond zijn oorzaak in de onmogelijkheid er toe te komen, de sociëteiten te sluiten. In de Septembervergadering is door U, Mijnheer de Voorzitter, de suggestie gewekt, met een beroep op het goed verloop der jubileumfeesten, dat ook het Carnavalsfeest passend en zonder de gewraakte excessen, is te vieren, wanneer aan zulk nachtbraken paal en perk ware te stellen. Een der hoofdmiddelen daartoe was de medewerking der sociëteiten, om allen op een passend uur, i.c. te 1 uur te sluiten. Al heeft het moeite gekost om tot dit uur, waaraan de Raadsfractie heeft vastgehouden, te komen, moge ik, met waardeering voor deze leiding en de geneigdheid tot samenwerking, constateeren dat deze thans is bereikt en aan het late nachtelijk rumoer en uitspattingen daardoor definitief een einde is gekomen. Wanneer daarnaast streng aan de overige Politieverordeningen en de wettelijke voorschriften omtrent de dancings de hand wordt gehouden, dan zou daarbij het volgend jaar, in overleg met een daartoe competente commissie, zooals door U geschetst, kunnen worden overgegaan tot het toelaten van een fraaie en passende optocht. Voor dit jaar gaat dit nog niet omdat de tijd van voorbereiding te kort is.

In de R.K. Raadsfractie bestaat eenige verdeeldheid, die zich nog wel zal uiten. Eenerzijds is er een minderheid, die, gezien het verleden, meent, dat dergelijk ideaal niet te bereiken is. Anderzijds is er een vrij aanzienlijke meerderheid, die een eerlijke proef wil nemen, maar dan onder strenge voorwaarden en stevige garantie.

Naar aanleiding van dit standpunt, hetwelk ongetwijfeld ook zal aanvaard worden door de R.K. organisaties, die ter wille van het vreemdelingenbezoek op meer soepelheid aandrongen, is dan ook in overleg met onze wethouders, dit voorstel van Burgemeester en Wethouders tot stand gekomen. Een groot deel mijner fractiegenooten wil onder deze voorwaarden een eerlijke proef nemen. Doch laat dan ook de Bossche burgerij in al zijn geledingen medewerken en zorg dragen, dat deze feestdagen eenzelfde ordelijk verloop hebben als de verlopen zomerfeesten. Laat elk zich moeite geven om uitspattingen en excessen te voorkomen en te doen waar worden, wat U in September gezegd heeft: dat Carnaval kan worden een goed volksfeest, dat vertier en bezoek aan onze stad bevordert, zonder het moreel van Den Bosch te schaden.

De heer W o r s t komt ter vergadering.

De heer T h i j s s e n spreekt als volgt:

Ik zal voor de proefneming stemmen en aan het voorstel van Burgemeester en Wethouders mijn stem geven. Dat is 'n heel andere toon dan 20 jaren geleden, toen U, Mijnheer de Voorzitter en ik onze handteekening zetten onder een actie om de excessen van Carnaval tegen te gaan. Er zullen er zijn, die dit van mij een afdwaling achten van een jarenlang ingenomen standpunt; die het in mij misprijzen zullen, dat ik, naar hun meening, de vlag in de steek laat, welke ik jarenlang in menig heet gevecht mee verdedigd heb. Ik heb wel eenige ervaring om het loven of misprijzen van de menschen naar waarde te schatten. Wat ik heden doe, onderneem ik op eigen verantwoording en risico. Ik doe het, omdat ik mij niet wijzer wil achten dan vele anderen, wier deugd en levenswijsheid ik mij in vele opzichten tot voorbeeld en leerling meen te moeten stellen, en mij op mijn leeftijd niet vereenzamen wil in een star conservatisme, dat wantrouwend elke verandering afwijst, en bevreesd is voor elke proef die men nemen wil, om tot iets nieuws of beters te geraken.

Maar nu versta men mij goed; want niets is fataler dan misverstaan en uit misverstaan kan nooit iets goeds voortkomen. Ik ga een proef bijwonen. Ik ga de proef niet nemen.

Anderen, wijzer en beter dan ik, gaan dat doen; en ik werk daaraan mede, door het niet te willen beletten. Waarom? Omdat ik de overtuiging heb, dat de proef kan slagen, als allen daartoe medewerken. Ik heb reeds de zekerheid, dat een heel belangrijke factor voor het welslagen aanwezig is. De sociëteiten, de toevluchtsoorden voor hen, die van de Carnavalspret nog niet verzadigd zijn, als het politie-uur het publiek naar huis stuurt, zullen hun deuren op dat politie-uur sluiten. Daardoor is veel goeds bereikt, veel ergernis voor velen weggenomen. Maar er is meer noodig om de te nemen proef te doen slagen. Het Bossche volk zal moeten meewerken en het bewijs leveren, dat de boerenkiel en de roode zakdoek.....

De heer *Rubens*: De roode zakdoek *zeker* niet!!

De heer *Thijssen*: ... met hooge zijden pet geen vrijbrief is, om zich losbandig te gedragen. Vooral de vrouwen, die uitgaan, zullen haar sekse niet tot schande moeten maken. En ik spreek de verwachting uit dat zij, die met de handhaving der orde belast zijn, strenger dan anders, excessen zullen weten tegen te gaan. Als ons Bossche volk toonen zal, dat het Carnaval weet te vieren in denzelfden trant als het ons eeuwefeest van dezen zomer gevierd heeft, zal de proef kunnen slagen.

In goed vertrouwen op uw streven, Mijnheer de Voorzitter, om onze stad, — die een eeuwenoude traditie van godsdienstzin en cultuur heeft, — omhoog te beuren in de rij der Zuidelijke zustersteden, om haar te doen uitgaan boven het alledaagsche en haar daardoor aantrekkelijk te maken voor den vreemdeling, leg ik mijn jarenlange onverzettelijheid, bij wijze van proef, ditmaal af en hoop en vertrouw ik, dat U met medewerking van het Bossche volk succesvol slagen zult.

Mocht de proef niet slagen, dan neem ik mijn fiat weer terug en treed weer bij hen in de rij, die meer voorzichtig dan ik, U niet aan een te vreezen échec durven blootstellen. Ik ga dus met U onder zeil, in de hoop, dat ik straks niet zal hooren wat de oude Fransche dramaturg Racine een zijner hoofdfiguren in den mond legde: *Que diable, qu'allait-il faire dans cette galère!*

De heer van der Stokker zegt, dat de Carnavalskwestie reeds zoo vaak ter sprake is geweest, dat het wel niet noodig zal zijn, deze aangelegenheid weer eens uitvoerig uit te rafelen. In de eerste vergadering van den nieuwen Raad heeft de heer Kuijpers zijn voorstel helder toegelicht en spr. herinnert zich graag de prettige medewerking, die hij van den Voorzitter hierbij mocht ontvangen. Zooals thans een en ander hier ter tafel ligt, hebben wij de overtuiging, zegt spr., dat door U in deze veel voorbereidend werk is verricht. De heer Kuijpers heeft mij opgedragen, U hiervoor namens onze groep onze erkentelijkheid te betuigen. Als straks de Raad het voorstel zal willen aannemen, dan ben ik ervan overtuigd, dat we een Carnavals-feest zullen krijgen, zooals Den Bosch dat al in geen jaren meer gezien heeft. De definitie, die U in Uw radio-toespraak omtrent feestvieren hebt gegeven, is door de Bosschenaren bij de groot-sche stadsfeesten op een schitterende manier toegepast, zoodat ik redelijkerwijze mag verwachten, dat diezelfde Bosschenaren straks weer op zoo'n prettige, aangename en vroolijke wijze een oud volksfeest zullen weten te vieren.

Dat zal dan weer vele vreemdelingen op onze stad attent maken en deze zullen in grooten getale optrekken naar het feestvierende Den Bosch, de stad, die weet te fuiven, zonder geld kapot te slaan, zonder overmatig gebruik van dranken en spijsen. De neringdoenden kunnen weer enkele dagen profiteeren van de drukte en het vertier, dat zulk een volksfeest mee zal brengen. Hoe de stemming over dit voorstel ook zal uitvallen, U, Mijnheer de Voorzitter, komt in elk geval een woord van dank toe voor de medewerking, die U van zoo vele zijden hebt weten te verkrijgen.

De heer van der Donck spreekt als volgt :

Mijnheer de Voorzitter. Ik kan dit voorstel niet laten passeeren, zonder daarover kort en duidelijk mijn meening kenbaar te maken. Toen de destijds zetelende Raad — ik meen in 1929 — het besluit nam tot inperking van de viering van het z.g. Carnavalsfeest, deed hij dat op zeer juiste en zeer goede gronden. En nu ben ik van oordeel, dat de huidige Raad zijn voorganger ten onrechte zou désavoueren, wan-

neer hij dat besluit ongedaan ging maken, anders dan op minstens even goede gronden.

Ik zal mij er zorgvuldig voor wachten zonder meer en a priori elken vorm van Carnavalsviering te verwerpen. Welk bezwaar zou er kunnen bestaan tegen een feest van kleur en lijn, van brillante, fonkelende geestigheid, van goedmoedigen spot en gepaste vroolijkheid? Geen enkel, Mijnheer de Voorzitter. Ik ben er ook van overtuigd, dat er eenige groepen middenstanders zijn, voor wie het Carnavalsfeest financieele beteekenis heeft. Dat is geen aangelegenheid, waarvan ik zou kunnen of mogen zeggen, dat zij mijn koude kleeven niet raakt, zeker niet in dezen tijd, nu het tal van zakenmensen allerminst voor den wind gaat. Van den anderen kant echter mag ik ook niet uit het oog verliezen, dat in de hiërarchie der waarden het financieele argument niet bovenaan staat. Wil dus intrekking van het vroeger genomen besluit gemotiveerd en verantwoord zijn, dan moet er redelijke zekerheid bestaan, dat het Carnavalsfeest niet langer zal zijn een uiting van wancultuur en degeneratie, waaraan wij thans minder dan ooit behoefte hebben, maar dat het gebracht wordt op een hooger plan, overeenkomstig de cultureele standing van de hoofdstad van het Katholieke Brabant. Daarvoor is echter noodig, dat het feest wordt getrokken uit de hier van ouds bekende sfeer, die als het ware natuurnoodzakelijk excessen te voorschijn roept. Ik heb mij ernstig afgevraagd, Mijnheer de Voorzitter, of het thans in behandeling zijnde voorstel inderdaad redelijke zekerheid geeft, dat het Carnavalsfeest in goede banen zal worden geleid. En nu moet ik tot mijn spijt verklaren, dat ik daarin slechts voor een deel heb aangetroffen de voorwaarden, die U zelf, Mijnheer de Voorzitter, in onze vergadering van 9 September 1935 met nadruk hebt gesteld en als onverbiddelijk strenge eischen hebt gekwalificeerd. Ik erken dat uiteindelijk de 1-uur-sluiting, die U zelf — de onverbiddelijkheid Uwer eischen ten spijt — reeds had losgelaten, tegen heug en meug werd aanvaard. In zooverre is er misschien eenige winst.

Maar er waren nog andere voorwaarden, die ik van niet minder belang acht. Uitgeschakeld zouden moeten worden

degenen, die in het verleden de zaak in de gort hebben laten loopen. Het feest zou moeten blijven in handen van menschen, die bij de stadsfeesten de buurt-commissies hebben gevormd, van goedwillende Bosschenaren. De leiding zou moeten worden toevertrouwd aan beschaafde lieden, die waarborg boden voor het scheppen van een beschaafd milieu. Van al die voorwaarden, welker vervulling U noodig achtte om den Raad te kunnen adviseeren, aan een uitbreiding van het Carnaval te beginnen, bespeur ik in dit voorstel niets.

In de plaats daarvan is gekomen een soort contrôle van den Burgemeester via een door hem te benoemen Commissie op een eventueel te houden optocht. Een contrôle, die U zelf in de vergadering van 3 September hebt van de hand gewezen, omdat U het dan zoudt verliezen, omdat de menschen zich zelf moeten controleeren, omdat ze zelf het goede moeten willen. Hoe zulk een optocht-contrôle waarborgen kan, de zuivering van de algemeene sfeer, waarin het Carnavalsfeest gevierd wordt, is mij een raadsel.

Mijnheer de Voorzitter. Dit voorstel is hier ontijdig ter tafel gebracht. Er is onder hoogdruk gewerkt om de uitbreiding van het Carnaval met spoed in kannen en kruiken te krijgen en daarbij wordt de deugd der voorzichtigheid uit het oog verloren. Er was volstrekt geen haast bij deze zaak. De korte spanne tijds, welke nog rest vóór Vastenavond, is ten eenenmale onvoldoende, om een eenigszins behoorlijken optocht te organiseeren. Voor 1936 heeft een eventueel besluit dus slechts zeer minimale beteekenis.

Men spreekt nu van een proef. Maar van een volledige proef kan dit jaar geen sprake meer zijn. En bovendien, als men een proef gaat nemen, dan dient men eerst alle voorwaarden aanwezig te stellen, die noodig zijn om een slagen daarvan waarschijnlijk te maken. Anders heeft zoo'n proef geen zin. M.i. behoort de beslissing op dit voorstel te worden verdaagd en dient allereerst aan de goedwillende burgerij van Den Bosch, waarvan dan verondersteld wordt, dat zij op een beschaafd Carnaval prijs stelt, gelegenheid te worden gegeven een of meer comité's te vormen, die plannen voor een op behoorlijk peil staande feestviering kunnen ont-

werpen en aan het Gemeentebestuur kunnen voorleggen. Eerst dan kunnen wij deze zaak in al haar consequenties overzien en beoordeelen of het al dan niet geraden is, tot de gevraagde uitbreiding over te gaan.

Bij den overijlden spoed, die thans betracht wordt, zou ik de ondeugende vraag kunnen stellen, of men misschien vreest, dat geen enkel respectabel Bosschenaar, die een reputatie te verliezen heeft, zich aan de leiding van een Carnavalsfeest zou willen wagen. Hoe het ook zij, Mijnheer de Voorzitter, op dit oogenblik kan ik mijn stem aan een voorstel als het onderhavige, niet geven.

De heer van der Meer verklaart, dat hij, van de wijze waarop 't Carnaval in 't verleden hier is gevierd, geen bewonderaar kan zijn. Niettemin stelt hij zich op het standpunt, dat het verbieden ervan „het paard achter den wagen” spannen is. Op hen, die meenen, dat het feest niet gevierd wordt gelijk het behoort, rust de taak om leiding te geven, hoe het feest dan wel gevierd moet worden. Men moet niet verwachten, dat de proef direct voor de volle 100% resultaat zal opleveren, dat in een, twee, drie alles bereikt zal zijn. Dit kan niemand verwachten. Maar de getroffen maatregelen waarborgen, dat de erge excessen ermede voorkomen worden. Spr. zou wenschen, dat het voorstel met algemeene stemmen werd aangenomen, opdat daardoor aan de Bosschenaren een blijk werd gegeven van het vertrouwen, dat in hen gesteld wordt en hij durft hopen, dat dat vertrouwen niet beschaamd zal worden.

De Voorzitter zou er ook nog eens gaarne het zijne van zeggen. Als medeondertekenaar van het request met den heer Thijssen, nu 25 jaar geleden, zegt hij, zou ik dezelfde speech hebben kunnen houden als de heer Thijssen zoo even gehouden heeft. Ik ben het met hetgeen de heer Thijssen gezegd heeft volkomen eens. Niet eens ben ik het met den heer van der Donck. Waarom niet? Wanneer er niets gebeurd zou zijn en we aan het Raadsbesluit tot beperking van Carnaval van 1929 bleven hangen, dan zouden altijd de excessen blijven bestaan en ons immer een doorn in het oog zijn. De ongelimiteerde vrijheid der sociëteiten

maakte alle maatregelen der Overheid nutteloos, temeer, daar door de processen-verbaal, welke destijds werden opgemaakt, — spr. wil er niet dieper op ingaan, — het gezag der gemeentelijke Overheid geheel buiten effect werd gesteld. Nu heb ik als hoofd der Gemeente te kiezen tusschen dit en den ouden toestand en als ik tusschen die twee een keuze moet doen, ook al voor dit jaar, dan heb ik liever niet den ouden toestand. Waarom niet? Op de eerste plaats niet, omdat de Sociëteit Casino sociëteitsvergunning heeft en omdat de Sociëteit Casino in den zin der wet beschouwd wordt als sociëteit, anders had ze zoo'n vergunning niet gekregen.

En wat zou er nu gebeuren of kunnen gebeuren, als we dit jaar den toestand zoo zouden laten? Dan zou kunnen gebeuren, dat in ons nieuw Casino toestanden zouden kunnen ontstaan, die we geen van ons allen zouden wenschen en die den toestand nog ernstiger zouden maken dan hij geweest is. Daarom heb ik dezen vorm gekozen, overtuigd, dat die de beste is. De Commissaris van Politie staat hierin aan mijn zijde en heeft hetzelfde verklaard. In de kamer van den secretaris, waar we deze zaak nog 'ns besproken hebben, heb ik den Commissaris gevraagd: Wat moeten we nu kiezen? Zijn antwoord was positief: „het nieuwe. Dat opent de mogelijkheid tot verbetering en geeft zekerheid voor het einde van excessen, welke u en ik niet willen." Mij is een zacht verwijt gemaakt, vervolgt spr.... Wie waren het ook al weer, die mythologische zeenimfen van dat eiland bij Sicilië, met hun schoone, betooverende maar in het verderf lokkende zangen...?

Wethouder Houtman: De Sirenen.

De Voorzitter: Juist. Hier was een Sirene aan het woord. De Sirenenzang van den heer van der Donck, zoo zoet en zoo zacht en zoo betooverend als van een nachtegaal, heeft te verstaan gegeven, dat de Burgemeester sedert September bakzeil heeft gehaald. Eerst was de Burgemeester voor sluiting om 1 uur, later is hij van zijn standpunt afgegaan. De heer van der Donck weet echter niet, wat er achter de schermen is gebeurd. Toen de sociëteiten niet anders wilden,

heeft spr. het minder goede voor het betere moeten nemen; hij had liever de sociëteiten om 2 uur dicht dan dat ze open bleven! Hij heeft hun medegedeeld, dat hij hun standpunt aan den Raad ter kennis zou brengen.

De heeren Thijssen en van der Meer hebben het zoo juist gezegd: Wij hebben vertrouwen in de burgerij. Als de Bosche burgerij niet medewerkt, zullen de mogelijkheden, welke nu geopend worden om Carnaval te vieren, weer even spoedig worden afgeschapt als ze nu worden ingevoerd. Dan zal ik niet schromen, daartoe het voorstel te doen. Maar men zal wel verstandiger zijn. De heer van der Meer heeft een zeer verstandig woord gesproken; hij heeft gezegd: „Wat men hier wenscht, bereikt men niet ineens.” Er is hier en daar gezegd: er is een zekere Carnavalssfeer, welke door excessendrijvers wordt geschapen. Men moet die excessendrijvers duidelijk maken, — net als de apenootjes-eters in onzen nieuwen schouwburg — dat zij hier niet thuis horeen. Dat zijn de zelfkanten, welke eraf moeten. Men moet hen beletten, dat zij bij onze Carnavalsviering den hoogen toon voeren. Men moet hun duidelijk maken, dat men op hùn Carnaval van den blauwen kiel als vrijbrief geen prijs meer stelt.

Het 750-jarig festijn heeft ons iets anders geleerd. Toen is gebleken, dat men ook in de achterbuurten behoorlijk pret kan maken, zonder dat iemand zich behoefde te ergeren. De bevolking van den Bosch zal dat ook in de Carnavalsdagen kunnen toonen en de caféhouders moeten daartoe medewerken, anders is het voor de toekomst ineens uit. Men moe zich welwillend toonen. Het eenige, wat ik vraag, is, dat de feestvreugde blijve binnen de perken van het fatsoen en het betamelijke. Waarom moet men met Carnaval uitsluitend in een boerenkiel loopen? Waarom niet in een of ander aardig pakje, in een fraai costuum zooals men die in Düsseldorf en Kleef ziet? Waarom kunnen zich niet gezelschappen vormen, welke zich onder elkaar in een bepaalde buurt amuseeren, zooals dezen zomer bij de viering van het 750-jarig bestaan onzer stad? Als men dat ernstig wil en ernstig voorneemt, acht ik het niet onmogelijk, dat men zal inzien in alle

rangen en standen, dat de uitwassen eraf zijn en niet meer terugkomen. Men kan reglementeeren wat men wil... *quid leges sine moribus!* Wat baten alle reglementen als de menschen niet medewerken. Ik zou zeggen, vervolgt spr., we geven u burgers een fair trial, gij gaat Carnaval viere binnen de grenzen van 't betamelijke en het fatsoenlijke, gij knapt 't voor uw eigen Carnaval op. Spr. is het niet eens met de opmerking, dat 't voorstel er dit jaar wordt doorgedreven, nu er toch geen behoorlijke optocht meer kan zijn. Juist is, dat er geen optocht meer kan zijn, want daarvoor zouden in Januari de plannen al op tafel moeten liggen. Maar spr. ziet liever dit jaar op Maandag geen optocht, dan dat men dit jaar in Casino, dat zijn hart heeft en dat hij een buitengewone aanwinst acht voor de stad, een toestand zou krijgen, waarvan ieder spijt zou hebben. Die deur moet om 1 uur dicht. Spr. dankt de sociëteiten voor haar medewerking; om de mogelijkheid te scheppen, dat we het eens probeeren. De Bosschenaren hebben dezen zomer getoond wat zij zijn; ik hoop, zegt spr., dat het in de toekomst zoo zal blijven. Toen één sociëteit zeide: we willen om 1 uur niet sluiten, herhaalt spr., heb ik gezgd: „goed, we zullen die boodschap aan den Raad overbrengen.” Ik heb absoluut geen bakzeil gehaald. De heeren kennen nu mijn standpunt. Spr. ziet goed in, dat hij voor den Carnavalsoptocht een commissie noodig heeft. Het volgend jaar zal hij eenige menschen bij elkaar moeten zien te krijgen, een voor 't technisch gedeelte, een voor 't kunstzinnige, een voor 't humoristische, een voor 't historische, b.v. een commissie van 5 personen, die aangeven hoe de groepen moeten zijn. De heer van der Donck moet niet van spr. verwachten eene commissie om het Carnaval in bijzonderheden te regelen. Het moet niet weer uitgaan van een Dommelclub, een Polderclub en andere van die clubs, welke slechts wat rauwigheden konden maken en wat meestal een onbeschaafde boel was, die we niet meer willen. Er moet iets goeds, iets solieds voor in de plaats komen, wat we bij de Bossche feesten hebben gadeslagen en bewonderd. Spr. ziet de mogelijkheid om een goeden interessanten optocht te krijgen, als de diverse wijken b.v. ieder voor een eigen wa-

gen zorgen. Als men zoo een tiental groepen heeft, van Graafscheweg, Maastrichtscheweg, de Muntel, het Zand, Lombok enz. enz., zullen duizenden vreemdelingen daarnaar gaarne komen kijken.

De heer van der Donck repliceert: ik heb mij een minuut of 10 op het eiland gevoeld, waar de Sirenen pleegden te huizen! Ik geef toe, dat het moeilijk is, den Voorzitter in zijn optimisme niet te volgen. Wanneer ik dat niet doe, doe ik dat heusch niet voor mijn plezier. Ik kan dat optimisme, zoo ik de zaak bekijk, maar niet deelen. Ik kan er absoluut niet toe komen. Twee ongelijksoortige dingen kan men niet met elkaar vergelijken: het 750-jarig bestaansfeest der stad, dat tevoren reeds onder een behoorlijke leiding was gesteld, en een feest, dat we hier altijd hebben gekend als het Bossche Carnaval, dat alléén, als het op een goed, op een behoorlijk cultureel peil staat, zonder excessen kan verlopen. Wanneer voor een feest als dat van dezen zomer reeds een dergelijke leiding noodig was, dan geldt dat mutatis mutandis nog in veel erger mate voor een feest als het Bossche Carnaval. Spreker's groote bezwaar nu is, dat die leiding, welke onontbeerlijk is, er op 't oogenblik nog niet is. De Voorzitter heeft gezegd, dat men van hem niet verwachten moet een commissie, welke in alle détails het Carnaval regelt. Integendeel, spr. heeft heelemaal geen commissie van den Voorzitter verwacht. Maar wat hij wél wil en wat ook de Voorzitter in September gewild heeft, is, dat uit de burgerij goedwillende elementen naar voren zouden komen, die de leiding op zich zouden nemen en de teugels uit handen zouden nemen van hen, waarin wij die teugels niet willen zien, van hen, wien die teugels niet zijn toevertrouwd. Die elementen zijn nog niet verschenen. Dus zijn we ook nog niet aan het oogenblik gekomen, dat we met een gerust hart kunnen zeggen: „laten we eerlijk de proef nemen”. Spr. kan het bezwaar van een jaar uitstel niet inzien, waarbij hij nog opmerkt, of de Voorzitter zich niet vergist, dat Casino in ongelimiteerden vorm Carnaval zou kunnen laten vieren.

De Voorzitter: Ik zou het niet gaarne aan de rechtspraak overlaten.

De heer v a n d e r D o n c k : Hoezeer het mij ook voor u spijt, ik kan u in uw enthousiasme niet volgen, waar de voorwaarden, noodig voor een eerlijke proef met redelijke kans van slagen, niet aanwezig zijn, en daarom kan ik aan het voorstel mijn stem ook niet geven.

De heer D a m e n zegt het navolgende :

Ik wensch mijn stem tegen het voorliggende voorstel in het kort even te motiveeren. Het onderwerp Carnaval is een zeer précair gegeven en daarom is het wellicht niet ondienstig vooraf te verklaren, dat ik ieders inzichten en ieders motieven ten volle wensch te respecteeren. Dit geldt niet slechts voor de vóórwaardelijke voorstanders van Carnaval, die in dit voorstel een concessie zien hunnerzijds, maar ook voor hen, die dit voorstel slechts op afbetaling aanvaardden. Dit vooropgesteld, betreur ik ernstig het oogenblik, dat de Carnavalskwestie opnieuw haar intrede heeft gedaan in de Bossche politiek. Ik kan mij onmogelijk rekenen tot hen, die zich vleien met de hoop, door deze concessie, de Carnaval uit de politiek te hebben gebannen. Ik geloof eerder, dat het tegendeel juist is, en dat deze onverkwikkelijke zaak opnieuw een jaarlijks terugkeerende discussie zal veroorzaken. De aanwijzingen voor deze vrees zijn gegeven. Het voorstel heet een proef, voor één jaar, maar zijn dualistisch karakter — het toestaan van een optocht, maar die dit jaar niet gehouden kan worden — maakt het al tot een proef voor twee jaar. En wie zal beslissen of de proef geslaagd is? Daarover zal men het moeilijk eens worden. Wij kunnen ons dus voor de toekomst voorbereiden op tweeërlei voorstellen, op die van hen, wier carnavalistische verlangens verder gaan dan dit voorstel en op de eventueele voorstellen van hen, voor wie deze concessie een ontgoocheling zou kunnen worden. Mijnheer de Voorzitter, ik reken mij tot de principiele tegenstanders van een Carnavalsviering in de sfeer, zooals wij die kennen. Ik zal de redenen daarvoor hier niet ontvouwen. Ze zijn, ook in deze zaal, vaak genoeg naar voren gebracht, niet het minst door hen, die vandaag vóór dit voor-

stel meenen te kunnen stemmen. Deze leden gronden hun veranderd standpunt op verschillende motieven. Zij willen de Carnaval uit de politiek halen, zij wenschen vreemdelingen te trekken, zij gelooven in een veredeling van het Carnaval, zij zijn bereid concessies tegen concessies af te wegen. Over de politiek sprak ik reeds, het onderwerp is door het tijdelijk karakter, dat aan het voorstel wordt toegekend, een permanent voorwerp van discussie geworden, Carnavalsdiscussie ad infinitum.

De bevordering van het vreemdelingenverkeer is lofwaardig. Maar dat was niet minder lofwaardig, toen deze leden nog tegen uitbreiding van Carnaval waren. Graag geef ik toe, dat de tijden slechter zijn en middenstand en cafébedrijf thans meer dan vroeger aan grooter verkeer behoefte hebben. Maar op dien grond acht ik verandering van standpunt niet verantwoord. De vroegere bezwaren waren van moreelen aard, *dit* argument is uit de materiele orde. Die beide laten zich niet tegen elkaar afwegen. Maar zelfs het argument op zich is nauwelijks steekhoudend voor deze overijlde behandeling. De optocht immers moet de vreemdelingen trekken en de optocht juist zal dit jaar niet worden gehouden. De verwachte veredeling van het Carnaval wordt graag aangetoond uit het schitterend slagen van ons 750-jarig feest. Men acht er door bewezen, dat Den Bosch uitbundig en fatsoenlijk kan feesten. Die dit laatste wil gaan bewijzen, gooit voor mij een open deur in. Maar ook dit is vroeger al in den treure herhaald. Het gaat niet over een principieel gebrek van den Bosschenaar, inzake feesten. Absoluut niet. Het gaat uitsluitend om de speciale sfeer, die aan het Carnaval nu éénmaal vast zit. Daarbij denk ik niet uitsluitend aan de veel besproken ergste excessen, maar meer nog aan de veelheid en intensiviteit der geboden gelegenheid om zich te veroorloven, wat men zich niet móest veroorloven.

In dezen bestaan geen nieuwe aanwijzingen. De sfeer die ik bedoel, heeft ook een speciale aantrekkingskracht op een zeker aantal vreemdelingen, van een bepaald gehalte. Er is indertijd op gewezen, dat juist deze elementen hier het Carnaval onmogelijk hebben gemaakt. Voor een groot deel is dit

zeker juist. Men kan dan zeggen, dat deze feiten den Boschenaar ontlasten. Maar de feiten blijven, en zij pleiten tegen het Bossche Carnaval.

De principieele tegenstanders van Carnaval, die toch geneigd zijn in dit voorstel te treden, voeren aan, dat zij wel concessies doen, maar dat zij er ook terugkrijgen. Ongetwijfeld is dit juist, en ik erken gaarne, dat de één-uur-sluiting het lichtpunt is van dit voorstel. Maar dit lichtpunt weegt voor mij lang niet zwaar genoeg, om nu maar alle bezwaren op zij te zetten. Men zegt, dat de ergste excessen er mee gekeerd zijn. Ik herhaal, mijn bezwaren gaan lang niet uitsluitend tegen *die* uitspattingen. Bovendien, de sociëteit, die vandaag geacht wordt de meest belanghebbende te zijn, verklaart uitdrukkelijk, dat die uitspattingen daar nooit zijn voorgekomen. En die verklaring accepteer ik onvoorwaardelijk. Zoo die excessen dus, naar beweerd wordt, elders voorgekomen zijn, dan zijn toch daar omstandigheden en verhoudingen nu zoodanig gewijzigd, dat bedoelde gevaren reeds vanzelf niet meer aanwezig zijn. Bovendien, wij ontvangen de vrijwillige sluiting uit handen van de sociëteiten, die de toezegging elk jaar kunnen herroepen. Mochten zij dit gaan doen, dan zal natuurlijk worden aangevoerd, dat men daarvan toch niet het publiek, den middenstand, het hotel- en cafébedrijf, de dupe mag laten worden. Eenmaal toegevend aan den Carnavalsmoloch, zal men gemakkelijk verder gaan. En zij, die ooit voor een terugtocht aanleiding zouden achten, zullen zich voor een onmogelijke taak gesteld zien. De argumenten van de voorstemmende tegenstanders hebben mij dan ook niet kunnen overtuigen.

Daar komt nog een groot bezwaar bij, een zeer ernstig. Indien er al ooit aanleiding zou zijn een uitbreiding van Carnaval te probeeren, dan toch zeker niet vandaag. Want behalve op degenen, die er finantieel nut van kunnen hebben, dienen we ook te letten op hen, die het gelag te betalen hebben. Natuurlijk is dat vrijwillig. Maar ook vrijwilligheid is betrekkelijk. Er is onlangs door een raadslid als bezwaar geopperd, dat de feesten van dezen zomer voor onvermogenen minder toegankelijk waren. U, Mijnheer de

Voorziter, hebt toen dat bezwaar volkomen weerlegd. Het Carnavalsfeest echter is kort en meer intensief, het bestaat grootendeels in uitgaan. Het jaargetijde lokt niet uit tot langdurige feestviering buiten. Maar uitgaan kost geld. Welnu, Mijnheer de Voorzitter, het toen onjuiste bezwaar bestaat nu wel degelijk. Zonderling genoeg, wordt het door de zelfden nu niet zoo gevoeld. En de verleiding tot geld uitgeven is ongemeen grooter dan bij onze zomerfeesten. Door het aannemen van dit voorstel maken wij de verleiding grooter. Het is een geste, die uitbreiding beteekent der Carnavalsviering, een intensivering van het feest, een geste, die door velen bijna als een uitnoodiging zal worden beschouwd om meer geld uit te geven dan gemist kan worden. Er zijn in onze stad duizenden menschen, waarvan men alleen kan zeggen, dat zij geen honger lijden, maar dat is dan ook alles. Ik acht mij niet verantwoord, mede te werken, om deze menschen, die zich nu eenmaal alle genot dat geld kost, moeten ontzeggen, in een nog grooter verleiding te brengen. Vroeger is ooit Carnaval afgelast om den ernst van den tijd. Wie durft beweren, dat de tijd nu minder somber is. In plaats van uitbreiding van dit Carnaval, zou versobering een waardiger en passender geste zijn. Ik zal er niet toe meewerken in tegenovergestelde richting te werken en het Carnaval, dat bezig was zijn eigen dood te sterven, door een raadsinjectie kunstmatig weer nieuw leven in te blazen. Ik stem tegen dit voorstel.

Wethouder van Soestbergen zegt altijd behoort te hebben tot de tegenstanders van Carnaval en acht het daarom dienstig, evenals de heer Thijssen, zijn stem te motiveeren. Wat hier ligt, is een compromis, dat bereikt is na veel moeilijkheden. Omdat het een compromis is, zal het evenmin de volstreckte instemming hebben van de tegenstanders van Carnaval dan wel dat de echte Carnavalisten voor de volle 100% zullen bevredigd zijn. Waar nu gewaarborgd wordt het afsnijden van excessen, van datgene, wat wij steeds beschouwd hebben als het grootste exces en datgene bereikt wordt, waarvan alle leden hier steeds verklaard hebben, het op zichzelf geen bezwaar en toelaatbaar te achten: de optocht

en het inhalen van Prins Carnaval, meent spr., met zijn stem ten volle verantwoord te zijn en zal hij met volle vertrouwen voor het voorstel stemmen, zooals het hier ter tafel ligt. De heer Damen heeft gezegd, dat het Carnaval nu weer in den Raad is gehaald. Spr. gelooft, dat het er nooit uit is geweest en er nu vermoedelijk nog niet uit zal zijn. Wat men wenscht, kan alleen, als de bevolking medewerkt.

Wethouder M e u w e s e zegt het navolgende :

Waar de R.K. Middenstandsvereniging adhaesie heeft betuigd aan het verzoek van een harer afdelingen, n.l. de R.K. Café, Restaurant- en Hotelhouders, om het Carnaval wederom in te voeren, stel ik er prijs op, Mijnheer de Voorzitter, hierover een enkel woord te zeggen, gehoord hen, die over een rijpere levenservaring kunnen beschikken, gelijk de heer Thijssen zeide.

Na rijp beraad en goed overwogen, heeft de Middenstand in een voltallige vergadering deze adhaesiebetuiging onderschreven, niet omdat de R.K. Middenstandsvereniging daarmede zou te kennen willen geven, dat zij de oude Carnavalsviering wederom zou wenschen terug te zien, integendeel. Nu van vele zijden, en niet het minst in de Middenstandskringen, er op werd aangedrongen, om mede te werken, te trachten de Carnavalsviering in goede banen te leiden en waar met de nieuwe Drankwet en de Danswet zooveel in dien geest kan gedaan worden, en door U, Mijnheer de Voorzitter, in dien geest reeds zooveel is bereikt, sta ik op het standpunt, dat wij deze eerlijke en goed gemeente proef moeten probeeren. Ik hoop, dat de geheele Bossche burgerij daarin zal mede werken en mocht onverhoopt blijken, dat deze proef niet slaagt, Mijnheer de Voorzitter, dan zal ik niet aarzelen om mede te werken, dat in het vervolg iedere Carnavalsviering den kop wordt ingedrukt.

De heer H o o g e r s verklaart zich tegenstander van Carnaval als „Dritte im Bunde”.

De Voorzitter: Er schijnen er nog méér te zijn !

De heer H o o g e r s hoort hier van de voorstanders van Carnaval telkens zeggen : „als dit gebeurt, als dat gebeurt, dan.....” Dat zijn uitdrukkingen, welke absoluut niet ge-

tuigen van zekerheid, maar absoluut voorwaarden stellen. Hier is de wensch de vader van de gedachte. De waarborgen, welke gesteld zijn, zijn voor spr. absoluut geen waarborgen. De naam van het feest en het tijdstip, waarop het geschiedt, geven hem niet de waarborgen, dat men niet in het oude feest zal hervallen. Voorts wijst spr. op de moeilijke omstandigheden, waarin we verkeerden. Wij zitten met een begroting, waarop we eenige honderdduizenden tekort komen. Binnenkort zullen we weer moeten praten en waarschijnlijk ook moeten beslissen, dat een nieuwe loonsverlaging wordt opgelegd. Zulke tijden zijn m.i. niet geschikt, zegt spr., om de Carnavalsviering weer in te voeren. Men moge opmerken, dat het 750-jarig bestaan van 's Hertogenbosch zoo schitterend is gevierd, maar dat feest was een feest, dat bij uitzondering voorkomt, terwijl Carnaval een regelmatig terugkeerend feest is. Ongelijksoortige dingen mag men niet op één lijn stellen. Ook is er hier met een enkel woord op geduid, dat er in de stad zooveel zijn met een platte beurs en nu denkt spr. vooral aan de werkloozen. Als iemand aan critiek bloot is gesteld, dan zijn het de werkloozen. Er zijn er maar al te velen, die over een werklooze terecht of ten onrechte critiek uitoefenen. Als een werklooze een kleinen misstap doet of iets dat minder wenschelijk is, wordt hem geen critiek gespaard. Als spr. naar de menschen zou zoeken, die deze critiek uitoefenen, zou hij die niet het laatst vinden onder de voorstanders van Carnaval. Door den heer van der Donck is gesproken over een rangorde in waarden. Maar er is ook een rangorde in de behoeften. Bij 't Carnavalsfeest bestaat het gevaar, dat de rangorde der behoeften uit het oog wordt verloren. Spr. vreest, dat de Bank van Leening goede zaken zal maken en dat de achterstand der woninghuren zeer zal vermeerderen.

De heer Rubens: Het gebeurt immers tóch!

De heer Hoogers: Ik wensch het niet te bevorderen. Om een en ander moet spr. zich tegen het voorstel verklaren.

De heer Vermeulen wil eveneens zijn stem motivee-

ren, en verklaart, dat hij in het verleden nooit iets volksverheffends in Carnaval heeft kunnen vinden. Waar men hem niet heeft kunnen overtuigen, dat het er door deze reglementering beter op zal worden, moet hij tegen het voorstel stemmen.

De heer van Veldhoven zegt ook steeds tegen Carnaval gestemd te hebben en wil thans motiveeren, waarom hij als Katholiek heden een ander standpunt inneemt. Van verschillende zijden is gezegd, dat concessies gedaan worden. Dat kan spr. niet inzien. Hij stemt voor, om in den bestaanden toestand verandering te brengen. Men stelt het voor, alsof we een nieuw feest gaan daarstellen. Spr. ziet de zaak heel anders. Als hij de Carnavalsviering tot nu toe heeft gadegeslagen, moet hij verklaren, dat die feestviering tot groote ergernis heeft gestrekt. De wetten, welke de Gemeenteraad gemaakt heeft, werden kapot gemaakt en dat is geen manier van doen. Georganiseerde muziek is verboden, maar men ziet muziekkorpsen van 15 à 20 personen. Groote troepen Carnavalsvierders, honderden menschen ziet hij telkens achter elkaar trekken, dwars tegen de verordening van het Gemeentebestuur in. Als spr. dit voorstel accepteert, komt daaraan een eind. Dan kan men zijn prestige handhaven. Viert men nu voortaan het feest niet op behoorlijke wijze en voldoet men daarbij niet aan de gestelde voorwaarden, dan houdt men het heft in handen. Er is gezegd, dat menschen, die het heel moeilijk hebben, vooral in de tegenwoordige tijdsomstandigheden, in de verleiding komen om mede feest te vieren en geld uit te geven, wat ze niet kunnen missen. Dat is juist, maar men kan ook die personen niet beletten, om een feest, als nu wordt voorgesteld, behoorlijk mede te vieren. Men mag niet veronderstellen, dat zij den boel in het honderd zullen gaan sturen, en een feest, dat de burgerij wil, onmogelijk maken. Als dat argument waarde heeft, moet men Kermis en Koninginnedag ook verbieden. Spr. wil met den voorzitter der R.K. Fractie en den heer Thijssen gaarne meedoen aan een eerlijke proef en hoopt, dat deze in alle opzichten zal slagen.

Mevrouw Brouns zegt, dat het haar tegen staat nog

over Carnaval te spreken. Al 14 dagen heeft zij zich eraan geërgerd, dat, terwijl Den Bosch nagenoeg noodlijdend is, en meer dan 6 ton aan de Regeering moet vragen, zoo weinig tijd heeft besteed aan de begroting en zooveel zorg, een betere zaak waardig, vergadering op vergadering besteed moet worden, om Carnaval er door te krijgen.

De heer Meijring fluistert spreekster iets in het oor.

Mevrouw Brouns: Het zijn geen geheimen. Als de voorzitter der R.K. Fractie mij iets in het oor fluistert, moet hij niet verder gaan, want ik neem geen blad voor den mond. De kaarten moeten maar open gelegd. Spr. verklaart principieel tegen Carnaval te zijn om de redenen, welke zij hier reeds 17 jaren heeft bepleit. Wanneer hier door de beste Katholieken den kop wordt afgebeten, kunnen de enkelen, die in dezen samengaan en niet willen wijken, hun matten wel oprollen, behoeven zij geen kruit meer te verschietsen; zij bereiken er dan toch niets meer mede. Rood en zwart en neutraal hebben elkaars neuzen geteld. Het bloc voelt zich veilig! Men mag echter niet de lafheid hebben om te zwijgen, als men het anders voelt en men moet den moed en den durf hebben om te spreken, al staat men nagenoeg alleen. Ik durf de verantwoording niet aan voor wat hier als zoo eenvoudig wordt voorgesteld, zegt spr. Ik kan niet ontkennen, dat hier weer is gebleken, hoe noodig het is, dat een raadslid onafhankelijk is en dat het niet gaat twee heeren tegelijk te dienen, om den heer Meijring op den voet te volgen. Waar hij zegt, dat hier dan zooveel vreemdelingen zullen komen.....

De heer Meijring: Ik heb over geen vreemdelingen gesproken!

Mevrouw Brouns: ... Dat door de burgerij naar het Carnavalsfeest verlangd wordt. Al jaren is het bekend, dat de meest beschaafden, beter gesitueerden de stad verlaten in die dagen, omdat zij er tegen opzien, hun kinderen het Carnaval te weigeren, maar zich niet verantwoord voelen, hun kinderen in het Carnaval te wagen. Daarom alleen verlaten zij de stad. Wij zouden veel bezoekers trekken, maar het zijn alleen die bezoekers, die wij feitelijk hier niet moesten wen-

schen. Men zal toch niet de pretentie hebben om te beweren, dat zij, die gewoon zijn naar Keulen, Aken of Düsseldorf te gaan, voor wat zij hier te zien zullen krijgen, thuis zullen blijven! Het moet haar van het hart, dat zij bij veel van wat hier gezegd is, struisvogelpolitiek beluisterd heeft. Als spr. hier leden zich voor het Carnaval hoorde uitspreken, die zij steeds heeft medegemaakt als heftige tegenstanders daarvan, dacht zij aan wat Breero gezegd heeft : „'t Kan verkeeren!" U vooral, mijnheer Houtman, zijt het geweest, die zich het meest tegen het wederinvoeren van het Carnaval verzet heeft, op grond hiervan, dat men door de meer onschuldige Carnavalsfeesten toe te laten, weer die gevaarlijke sfeer schept en het paard van Troje inhaalt. Het spijt mij, dat ik u in uw goede bedoelingen niet kan volgen; ik heb alle respect voor wat u nú wenscht, maar ik ben ten volle overtuigd, dat u dat niet bereiken kunt; ik wensch de verantwoording daarvan niet te dragen en daarom ben ik tegen het voorstel. Er is aan de overzijde reeds gezegd: U zult het eerste jaar niet alles bereiken. En wat men allemaal ter verdediging van het voorstel heeft aangevoerd is niet meer dan gekweel van den vogelaar. Een volgend jaar zegt men weer hetzelfde en zoo wordt gesanctionneerd wat niet wenschelijk en afkeurenswaardig geacht moet worden. Spr. vraagt zich af, of er een volgend jaar de moed zal zijn om af te keuren, wat men nu met vlag en wimpel wenscht binnen te halen. Zij vindt het voorstel ook niet democratisch. Democratie geldt alle groepen der maatschappij, doch hier komen er verschillenden sterk in het gedrang. Als de leiders van den Middenstand, die tegenover hun vereeniging een plicht te vervullen hebben, hier wijzen op de moeilijkheden der caféhouders, blijkt alweer, dat men twee heeren tegelijk wil dienen, wat nu eenmaal niet gaat. Zij werpen zich op als beschermers van den middenstand, vooral van de café- en restauranthouders. De belangen dier menschen voel ik even goed en ik zou niets liever wenschen dan dat alle zaken bloeien. Maar door het bloeien der eenen mogen anderen niet doodbloeden! Dat is geen democratie. Wat spreekster dan wèl wil doen voor de café- en restauranthouders? Er

wordt nu zoo weinig gezegd over en gedacht aan de prachtige feesten, welke V.V.V. organiseert. Hoe komt dat toch? Als het prachtprogramma van deze feesten eens tot uitvoering kwam, als allen daar eens aan medewerkten, dan hadden we iederen dag feest, iederen dag vreemdelingen en zouden de café's en restaurants krachten tekort komen! Hoe komt dat? Omdat er geen waardeering en medewerking genoeg is voor het groote plan van die vereeniging. Die plannen zijn intusschen veel meer waard dan drie dolle dagen van Carnaval!

De heer Meuwese heeft verleden jaar gezegd, dat de kasteleins niets gesteld waren op het inhalen van den Prins en op den optocht en op dat hossen, de eene deur in, de andere uit. Nu is het heelemaal anders. Nu gooit men dat heelemaal om. Spr. meent, dat, als de feesten van V.V.V. slagen, zooals ze zijn opgezet, Den Bosch niet te klagen zal hebben over feesten. Dan zal men genoeg aanleiding hebben om zijn lever te doen schudden van het lachen. Spr. misgunt niemand pret. Zij is niet tegen Carnaval om Carnaval, maar om de excessen. Zij herinnert zich het woord van den heer Thijssen, die vroeger boos werd en verontwaardigd, — en dat zeer terecht — wanneer iemand sprak over veredeling van het Carnaval. Mijnheer Thijssen, herinnert u zich hoe we in uw huis prachtige palmen en kransen als tropheeen hebben opgehangen, om u te huldigen voor wat u gedaan hebt, om het kwaad van Carnaval te keeren? U hadt groot gelijk, als u later zeide, dat Carnaval niet te veredelen was. Ik was verstomd, verbaasd, ik was stil, toen ik u straks hoorde spreken. Ik had over Carnaval niets meer te zeggen. Als iemand als de heer Thijssen er zich bij neerlegt, wie moet het dan nog wagen ertegen te spreken? Maar zijt u bereid, mijnheer Thijssen, om in den nacht alle straten door te trekken? Ik hoop, dat u uw licht zult willen gaan opsteken en ons zult vertellen, hoe het u in die nachten heeft aangestaan!

De Voorzitter: Dan komt hij ook in Deuteren terecht!

Mevrouw Brouns: Dat mag hij gerust. Daar is het nog vlekkeloos! Ik laat mij door uw grappen toch niet uit het

veld slaan! Spr. herhaalt, dat het voorstel niet democratisch is. Zij moet herinneren aan de groote klachten, welke men hier altijd 't heele jaar door te hooren krijgt van de nijpende ellende der arbeidersbevolking en den honger, welke geleden wordt. En juist uit diezelfde monden moet zij nu den lof hooren verkondigen van Carnaval, dat verhongert en zooveel ellende brengt in de gezinnen, zooveel geld, dat beter besteed diende te worden, doet kapot slaan. Hoe men zoo met twee monden kan spreken, daar kan zij niet bij. Het is noodig geweest, Zondag j.l. den grooten redenaar, Pater Borromeus de Greeve op te roepen om te vertellen van de armoede en ellende, welke hier geleden worden. Voor een stampvolle kerk, in stilte aangehoord, heeft hij de ellende en armoede van Den Bosch geschetst en in Jezus' naam gevraagd om leniging van den grooten nood. En dat enkele dagen vóór Carnaval, terwijl de overheid zit te be-raadslagen en te bezinnen, hoe men de menschen tot den lol van Carnaval kan brengen! Is dit geen groote tegenstrijdigheid? Er is reeds gezegd, hoevelen zullen weer den weg vinden met hun panden naar de Bank van Leening? Maar ook hoeveel bakkers en slagers, menschen die 'n week op crediet leveren, zullen op hun geld moeten wachten, hoe moeilijk zal het voor dezen zijn aan hun duiten te komen!? Hoe lang zal het duren, voor men een krentebrood zal kunnen betalen of een beter stukje vleesch nemen, voor wat men in enkele uren door het keelgat heeft gejaagd? Mejuffrouw Tilman kan hier getuigen, hoeveel verbanden weer zullen gelegd moeten worden in het ziekenhuis.....

De Voorzitter: Vanmorgen heeft zij mij gezegd, dat zij niet meer aan het Gasthuis verbonden is. Het is allemaal zeer overdreven, wat u ons vertelt. Wat heeft mej. Tilman nu toch te maken met het Carnaval? U moet er de personen buiten houden.

De heer Meijring: Vorig jaar is er één verbonden.

Mevrouw Brouns: Ik kan volkomen begrijpen, Mijnheer de Voorzitter, dat ik niet naar uw zin praat.

De heer Meijring: U moet het niet zoo overdrijven!

Mevrouw Brouns: Van u heelemaal niet! Het gaat u

niets aan, wat ik hier zeg. Ik ben u ook niet in de rede gevallen. De Voorzitter kan mij het woord ontnemen, als hij het noodig vindt. Toen u sprak, heb ik ook niets gezegd. U hebt me dus ook te laten uitspreken. Wat ik hier spreek, gaat u nogmaals niets aan. In de fractie zal ik mij aan uw leiding onderwerpen, maar hier niet! Men zal misschien de dronken vrouwen niet kunnen tellen en zich ergeren aan wat het hartje van de stad te zien zal geven. Men heeft niet gedacht aan de ontevredenheid, welke er in de gezinnen zal heerschen na Carnaval, als de centen verbrast zijn en de man, nuchter geworden, beseft, hoe weinig men genoten heeft van drie dagen aan één stuk brassen en dwaas doen! Spr. zal niet langer van het geduld der heeren vragen, overtuigd, dat er toch niets te redden is. Als vrouw heeft zij zich krachtig willen weren om niet mede te doen aan dezen sprong in het duister.

Spr. wenscht tenslotte den Burgemeester in zijn goede bedoelingen en zijn nobel streven om van het Carnaval iets goeds te maken, goed succes toe, gaarne ziet zij de verwezenlijking van zijn wenschen in vervulling gaan, maar het spijt haar, zijn optimisme terzake niet te kunnen deelen. Zij is zeer pessimistisch en durft de verantwoording niet aan.

De heer D o o m e r n i k zegt, dat de heer Hoogers en Mevrouw Brouns verwachten, dat de Bank van Leening tijdens het Carnaval goede zaken zal maken. Bij zijn benoeming tot lid van het Bestuur der Gemeentelijke Bank van Leening heeft spr. het genoeg gehad, met den wethouder aan deze bank een bezoek te brengen. Hij heeft zich toen kunnen overtuigen van het aantal panden, dat tijdens de Bossche feesten is beleend, omdat daarover veel praatjes liepen. Tot zijn groote voldoening heeft hij toen geconstateerd, dat het alles phantasie was. Er heeft geen verhooging van beteekenis van het aantal panden plaats gehad en hij verwacht hetzelfde met Carnaval. Trouwens zij, die plegen te beleenen, hebben geen panden van eenige waarde meer om met Carnaval te beleenen!... Men weet echter niet wat thuis gebeurt. Een drankhandelaar heeft spr. gezegd, dat, als Carnaval door-gaat, hij er beroerder van wordt. Thuis is er ook dronken-

schap, maar dat is geen openbare dronkenschap! Spr. zal er niet verder op ingaan. Laten we de proef eens nemen, zou spr. zeggen. Als de proef een mislukking zou blijken, zal ook van de zijde van onze groep, zegt spr., geen medewerking meer verwacht worden aan een Carnaval als in den ouden tijd. Een braspertij willen wij niet, wij willen echter een waar volksfeest op eerlijke manier.

De heer mr. Baudoin is het eens met de argumenten door de heeren Meijring en Thijssen aangevoerd. Wat spr.'s speciale belangstelling heeft, is het „dansen”. In de Commissie voor Strafverordeningen heeft spr. van den Voorzitter gehoord, dat er altijd voor dansvergunningen 18 voorwaarden worden gesteld. Spr. vraagt, of de Raad erop kan rekenen, dat die ook met Carnaval streng zullen worden toegepast en als ze overtreden worden, de dansvergunning zal worden ingetrokken.

De Voorzitter zegt toe, zooveel mogelijk te zullen doen waken voor de naleving der voorwaarden. Als er echter in de stad overal gedanst wordt, kan hij niet met het politiepersoneel, waarover hij beschikt, onvoorwaardelijk overal bij zijn, als niet wordt gehoorzaamd. Spr. kan alleen beloven, dat hij zooveel mogelijk er de hand aan zal doen houden. Waar een overtreding wordt geconstateerd, zal gewaarschuwd worden en als er geen gevolg aan wordt gegeven, zal onverbiddelijk worden ingegrepen.

De heer mr. Baudoin is met deze mededeeling tevreden.

Het voorstel van Burgemeester en Wethouders, bij wijze van proef tot intrekking der beperkende voorschriften voor de Carnavalsviering te besluiten, wordt met 19 tegen 5 stemmen aangenomen.

Voor stemden Mej. Tilman en de heeren Houtman, Meuwese, Van Soestbergen, Meijring, mr. Kruse, Worst, Van der Meulen, Van den Stokker, mr. Baudoin, Doomernik, Klaassen, Van Stiphout, Mulders, Van der Velden, Rubens, Van der Meer, Van Veldhoven en Thijssen.

Tegen stemden Mevr. Brouns en de heeren Van der Donck, Damen, Hoogers en Vermeulen.

Rolschaatsen. Door Mevrouw Brouns zijn de navolgende vragen gesteld met betrekking tot het rijden op rolschaatsen op de openbare straat.

1. Is het gevaar van het rolschaatsen momenteel door wettelijke maatregelen te keeren?

2. Meent U, dat de goedkeuring van Gedeputeerde Staten betreffende de vastgestelde Algemeene Politieverordening spoedig te wachten is?

3. Kan voor de jeugd iets gedaan worden, om onbelemmerd van de rolschaatsensport te kunnen genieten, b.v. door het aanleggen van banen aan kinderspeeltuinen of sportterreinen, mogelijk in werkverschaffing uit te voeren?

Burgemeester en Wethouders antwoorden:

Ad. 1. Krachtens artikel 42 der nieuwe Algemeene Politieverordening is het verboden op rolschaatsen te rijden of zich met autopeds voort te bewegen op die straten of wegen, waarop dit door Burgemeester en Wethouders, bij openbare kennisgeving, is verboden.

Ad. 2. De afkondiging, en derhalve de inwerkingtreding van deze nieuwe verordening is afhankelijk van het bericht van ontvangst van Gedeputeerde Staten. Wanneer bericht kan worden tegemoet gezien, is ons niet bekend.

Ad. 3. Het aanleggen van banen voor rolschaatsen achten wij niet noodig, aangezien het rijden met rolschaatsen op verschillende pleinen (wij denken hier o.a. aan het plein vóór den watertoren en het Kardinaal van Rossumplein) en ook op secondaire wegen met gering verkeer zonder bezwaren kan worden toegelaten.

Sluiting. De Voorzitter sluit hierna de vergadering.